

SAYI: 10 - Kışım 2000

1.000.000 TL

UÇAN SÜPÜRGE KADIN İLETİŞİM BÜLTENİ

UÇAN HABER

SÜREKLİ YAYIN - UÇ AYDA BİR ÇIKAR

Şiddet Her Yerde ! Mücadele de...

- 2000 Yılı Kadın Yürüyüşü
- Kadınlar Neden İntihar Ediyorlar?
- Şiddetin Bir Başka Adı "Bekaret Muayenesi"
- Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüz
- 4320 Sayılı Kanun
- Kadınlar, Şiddet ve Sanal Dünya

Bu sayımızda ağırlıklı olarak, kadına yönelik şiddet konusunu ele aldık ve şiddetin çeşitli boyutları üzerinde durmaya çalıştık. Aile-içi şiddet, gözaltında cinsel taciz ve tecavüz, bekaret kontrolü, namus cinayetleri derken oldukça acı verici ve karanlık bir tablo sergilemek durumunda kaldık. Bu durum yer yer sayfalarımızın rengine de yansıdı, siyahlara büründüler... Ama sizlere bu alanda verilen mücadeleyi, yapılanları, yapılamayanları ve daha yapılacak ne çok iş olduğunu da yansıtmaya çalıştık. Yapılan araştırmaları, yazılan kitapları ve mevcut yayınları tanıttık. Bu alanda tüm güçlülere karşı direnen, kurumsallaşan ve varlıklarını sürdürmeye çalışan kadın kuruluşlarının, merkezlerin (en azından bir bölümünün) deneyim ve görüşlerini yansıttık. 1998'de çıkan Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un ve eksikliklerinin giderilmesi için yapılacak olan bazı değişikliklere değindik. Ve dünya planında, Haziran 2000'de New York'ta yapılan Pekin+5 toplantısında dünya kadınlarının, kadına yönelik şiddet konusunda aldıkları kararları aktardık. Dünyada bu alandaki çalışmalarını, örnekleri, yaşananları, kampanyaları vb. öğrenmek ve ilişki kurmak isteyenler için web-sitesi adreslerinden bir demet sunduk.

Bu arada, biz kadınların sorunun derinliğinde ve karanlığında kaybolup gitmediğimizi, şiddet konusundaki karşı çıkışlarımızın yalnızca duyulur, görülür hale gelmeyecek, somut önlemlere, kendimizi ve toplumumuzu değiştirme çabalarına da dönüştüğünü gördük. Umudumuzu arttıran da bunlar oldu ve belki de bu nedenle yeşile büründü dergimizin kapağı. Bu çabaların artmasının, dallanıp budaklanmanın, şiddete uğrayan daha çok kadına ulaşmanın, şiddet uygulamanın suç olduğunu daha çok kişiye anlatabilmenin, velhasıl daha çok iş ve daha güçlü dayanışmanın bir simgesi olarak baharın ve umudun yeşili... 18 -20 Kasım tarihlerinde İstanbul'da yapılacak III. Sığınmaevleri Kurultay'ındaki tartışmaların kadınların bu yöndeki kararlılıklarını yansıtmalarını, cesaretlendirici ve somut adımlara yöneltici olmasını diliyoruz.

Uçan Haber Bülteni ekibi olarak bu dönemde bize moral veren bir çalışmamız da Ekim ayı sonunda Şanlıurfa ve Diyarbakır'da kadınlarla ilgili çalışmalar yapan bazı kuruluşları ve projeleri ziyaretimiz oldu. Şanlıurfa'da Yakubiye ÇATOM'unda çeşitli el becerileri öğrenen bir grup kadın ile özellikle o yörede kadın olmanın ne anlama geldiği, sorunları ve ÇATOM'lar üzerine saatler süren bir sohbet yürütmeye olanağı bulduk. Çeşitli olanaksızlıklar ile, daracık bir mekanda yapılan bu çalışmaların kadınlar için anlamının duvarlara asılı el işlerinin, çantaların, örtülerin yansıttığından çok daha derin olduğunu gözledik. Kadınların yaşamında ÇATOM sanki bir milatı, birçoğu, yaşantılarını ÇATOM'un olduğu ve olmadığı dönem diye ikiye ayırmaktaydı. ÇATOM onlara sınırlı da olsa topluma karışmanın, evden çıkmanın yolunu açmıştı. Dahası, edindikleri beceriler (özellikle kumaş boyama ile) evdekileri şaşırtıyorlar, adeta aile-içindeki statüleri değişiyordu. Hele bir de nakış makinası edinip, evde sipariş üzerine çalışabiliyorlar... Evet, pek çoğu için şimdilik bu bir hayaldi ama aralarında bunu başaranlar da olmuştu... ÇATOM'lar farklı kadın çalışmalarını için ne tür olanaklar açıyor, daha neler, nasıl

yapılabilir? Sanırım bu konudaki görüşlerimizi de sizlere ilerdeki sayılarımızda yansıtmaya olanağı bulacağız.

Diyarbakır'da ise, Huzurevleri semtindeki Kadın ve Aile Sağlığı Merkezi'ni, Türkiye'de 22 il kapsamında kadınlara aile planlaması eğitimi yapan Willows Vakfı'nın Diyarbakır ofisini ve KA-MER'i ziyaret etme fırsatı bulduk. Karşılıklı olarak deneyimlerimizi paylaşmanın yanı sıra, yalnızca kadın olmanın değil, o bölgede kadın kuruluşu olarak çalışmanın da güçlüklerini daha iyi anlayabildik. Bu ziyaretler sırasında tanıştığımız çeşitli mesleklerden kadın arkadaşlarımızın, gönüllü olarak yaptıkları işlere yaklaşımlarındaki sevgi, ciddiyet, sorumluluk ve kararlılık doğrusu bizi çok yüreklendirdi. KA-MER'in deneyimleri bu sayımızda yer alıyor; kadın sağlığını irdedeceğimiz gelecek sayımızda da Diyarbakır'da bu konuda çalışma yapan kuruluşların deneyimlerini ve nasıl çalıştıklarını da sizlere aktaracağız.

Bu sayımıza birçok kişi yazılarıyla katkıda bulundu. Yazılarını zamanında gönderme çabalarından ötürü kendilerine ayrıca teşekkür etmek istiyoruz. Üç ay sonraki sayımızda konumuz kadının sağlığı, sağlık sorunları ve tabii ki bu konuda uğraş veren kuruluşlar. Her zaman olduğu gibi görüş, eleştiri, öneri ve yazı katkılarınızı, ayrıca çalışmalarınızla ilgili haber, duyuru ve fotoğraf bekliyoruz...

Bir daha ki "Merhaba"ya kadar hoşça kalın...

Radyo Programlarımız

"Kedi Dili"
Ekin Radyo 107.1

her cuma
11.00 - 12.00

"Uçan Süpürge"

Sizin Radyo 98.8

1 Kasım'dan itibaren 15 günde bir
09.30 - 10.30

Uçan Süpürge'nin festival ofisi artık

Kuleli Sokak 41/2
Gaziosmanpaşa'da

Sahibi: Ürün Güner
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Halime Güner
Adres: Bestekar Sok. 80/6
06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel: 312 427 00 20 - 426 95 67
Fax: 312 426 97 12
URL: <http://www.ucansupurge.org>
E-Mail: ucan.supurge@ucansupurge.org

Kapak Fotoğrafı: Sati Atakul
Yayına Hazırlayanlar: Hanife Alefendioğlu,
Sati Atakul, Gözde Baç, Fatma Coşkun,
Filiz Kardam, Pınar Asoğlu, İlknur Yüksel

Yapım: Reta Reklamcılık Ltd Şti
Tel: 312 440 20 56
E-Mail: reta@reta.com.tr

Fiyatı
1.000.000.TL

2000 yılı Dünya Kadın Yürüyüşü

1995'de Pekin'de toplanan kadın konferansından önce Kanadalı feministler tarafından önerilen daha sonra da Quebec Kadın Federasyonu tarafından başlatılan Dünya Kadın Yürüyüşü, 155 ülkeden katılımcıyla ve ülkelerin ulusal düzeyde yaptıkları yürüyüşlerle başladı. Türkiye'de de 8 Mart 2000 Dünya Kadınlar Günü'nde başlatılan süreç, 8 Ekim 2000'de Ankara'da yapılan Türkiye

mitingi ile tamamlandı. Ankara mitinginde kadınlar kadına yönelik şiddet ve yoksulluğa karşı çıkarken, bunların yapısal sebepleri ile ilgili bir karşı çıkışı da sergilediler.

Ne yazık ki tüm çabalara rağmen kadın kuruluşlarından yeterince katılım yoktu. Daha önceleri feminist gruplardan olan kadınlar da bireysel katılımcıyırm demeyi tercih etmişti. Çoğunluk, sendikalarda örgütlü kadınlardan oluşmuştu. Sıra yürüyüşün Avrupa ayağındaydı, heyecanlıydık. Türkiye'den KESK ve ÖDP'den oluşan elli kadar kadın ve Uçan Süpürge'den Sündüz ve ben, 14 Ekim 2000'de Brüksel'de resmi rakamlara göre 50.000 yüreğime göre 100.000 kadının arasına katıldık. Toplanma noktamız PARE DU CINGUANTEAUIRE parkıydı. Parkın dört bir yanına standlar kurulmuş, merdivenlerin bulunduğu bölüme de bir serbest kürsü yerleştirilmişti. Ayrıca gün boyunca süren etkinliklerde her ülkenin kendi müziğini ve danslarını sergileyebileceği platformlar oluşturulmuştu.

Feministler, sosyalistler, anarşistler, çevreciler, lesbienler rengarenk pankartları, flamları ve müzikleriyle yürümeye başladılar. Önce inanmadım, sadece iki polis vardı. Gün ilerledikçe gördüm ki hiç de öyle değil. Avrupa Parlamentosu binasına yaklaştığımızda yol kesilmiş, barikatlar kurulmuş ve polisler onlarca olmuştu. Kortejin arkasından da kocaman çöp toplama ve temizleme arabaları harekete geçmiş ve geride kalmayı olanaksızlaştırmıştı. Oturma eylemi ile protesto hareketi sonuç vermeyince yürüyüş polisin gösterdiği yolda sürdürüldü. Diğer dikkatimizi çeken konu ise, yol boyunca hiç bir işyeri açık olmamasıydı. Yürüyüşçülerin dışında sokaklarda hiç kimse yoktu. Türkiye yürüyüşlerinin vazgeçilmez parçası simitçi bile.

Afgan, İran ve Filistinli kadınlar alkışlarla karşılandı. Sayısal katılımı en çok olan kadınlar Meksikalı, Alman kadınları ve hemen hemen her ülkeden gelen Kürt kadınları. En az katılım ise İngiltere'dendi. Katılımcı kadınların yaş ortalaması da beni epey düşündürdü. Feminist gruplar kırklı ve ellili yaş gruplarından oluşan kadınları. Yürüyüşün en renkli gruplarından biri de güzellik yarışmalarını protesto eden gruptu. Başlarında panitli taçları, ellerinde asalan, siyah pelerinleri ve göğüslerinde "bayan yürüyüşçü", "bayan düzenli bahçe", "bayan zamanlama" yazılı bantlar taşıyorlardı.

Sloganlar farklı dillerdendi. Renklerimiz istemlerimiz ortaktı. Aynı anda tüm dillerden Enternasyoneli söyledik. Yürüyüş sonrası kendimi daha daha enerjik ve kolektif çalışmalara daha yatkın buldum. Sık sık "Kadınlar Vardır, Kadınlar Heryerde" yi "Kadınlar Vardır, Kadınlar Her Dilde" ye uyarlayarak söylüyorum. Sanırım uzun süre düşlerime girecek güzellikte bir deneyim yaşadım.

Gülten Irgın

Fotografilar: Gülten Irgın, 2000

Feminale

Avrupa Film Festivali Koordinasyonu tarafından düzenlenen Feminale toplantısı 20 - 23 Ekim tarihleri arasında Almany'a'nın Köln kentinde yapıldı. Uçan Süpürge adına benim katıldığım toplantının amacı Rusya ve Türkiye'nin de dahil olduğu Avrupa Kadın Filmleri Festivali kataloglarının Avrupa Film Festivali Koordinasyonu'nun web sayfasında yayınlanmasını sağlamaktır. Web sayfasında sorgulanmak üzere, komite üyeleri MS Access formatında bir veri tabanı oluşturdu. İçlerinde Uçan Süpürge'nin de Kadın Filmleri Festivali'nde gösterdiği tüm filmlerin -geçmiş festivaller dahil- künyelerinin yer alacağı veri tabanının zengin bir film katalogu oluşturacağı düşüncesiyle tıpkı diğer Avrupa ülkeleri gibi biz de çalışmalarımıza başladık.

Ülkü Saylan

Floransa'da Beş Gün

Gün daha doğmadan başlayan yolculuğumuz, saatler süren aktarmalı bir uçuş ve üç saatlik bir araba yolculuğunun ardından, Floransa'ya ulaşmamızla sona erdi. Şehirlerarası yol boyunca gördüğüm köy evlerinin farklı mimarisi ve mahrum (!) kaldığım korna sesleri, nihayet beni farklı bir ülkede olduğuma ikna etti.

Gerçekten de Floransa barındırdığı tarih ile insanı ezecek gibi. Diğer metropollerdeki binaların aksine, buradaki yapılar insanın üzerine devasa kütleleriyle değil barındırdıkları tarihle geliyordu sanki.

21. Floransa Kadın Filmleri Festivali'ne davetli olarak katılıyorduk. İtalya ve italyan kadını ile aynı coğrafi havzayı paylaşmamız, bizi hem onlara yakın kılıyordu. Bu sene teması "Zor Alanlarda Yaşayan Kadınlar" olan bu festivalde, zor coğrafyadan gelen kadınlar olmamızdan dolayı bizi onlardan uzak düşüren bir özellik vardı. Festivale "zor bir coğrafya'dan" katılıyor olmamız başta sadece kendimi kötü hissetmeme neden olmuştu, oysa oraya varıp kendine güveni net olarak çerçevelemiş, toplumla ilişkisini oturmuş, uygun tabirle "sokakta yürürken gülen" kadınların arasına düştüğümdeyse, bu duygu beton bir duvarın somutluğuna kavuştu. İşte bu noktada aynı coğrafyayı paylaştığımız, yani bir anlamda benzer olduğumuz bu kadınların yaşamlarında nelerin var (özellikle de nelerin "yok") olduğunu görmek, tüm bunları apriori yaşadıklarına şahit olmak, aramızdaki bu benzerliğin burukluğa dönüşmesine neden oldu. Bir kez daha yapacak çok işimiz olduğunu düşündüm.

Festival programı boyunca izlediğimiz filmler çoğunlukla İtalyancaydı. Bunun sonucunda ortaya çıkan dil problemini, sokakta kullandığım ve dünyanın her yerinde geçerli olduğunu düşündüğüm işaret dili yardımıyla çözmeyişiniz de tahmin edeceğiniz gibi mümkün olmadı. Festival boyunca görevli bir çevirmenin bulunmaması ve festival komitesinin bizi alt yazı "güzelliğinden" mahrum bırakması, oldukça komik durumlara düşmemize neden oldu. Öyle ki, İranlı bir dostumuz İtalyanca olan bir filmi önce Farsçaya çevirip yanındaki arkadaşına fısıldadı, o arkadaş bana aynısını İngilizceye çevirdi. Bu ve benzeri aksaklıklar eşliğinde izlenen filmlerden ne ölçüde faydalandığımız elbette su götürür, ama sanırım festivalden çok daha farklı bir kazanım elde ettik: Burada paylaşılan bir ruh vardı! Floransa maceramın en güzel yanı buydu belki de. Elbette o enfes krepleri ve ihtişamlı binaları da unutmamak gerek.

Ebru Sormaz

Kadın Filmleri Festivali

Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali dördüncü kez 3-10 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilecektir.

Festival çalışmalarına daha önceki üç festivalin değerlendirmesini yaparak başladık. Karşımıza çıkan tablo amaçlanandan biraz farklı idi. Kadın Filmleri Festivali denince neden akıllara sorunlar, zorluklar, hüznler, trajediler gelir? Oysa biz gülmesini de biliriz. Tamam gülümsememiz de hep hüznün gölgesi vardır. Kadın olduğunun bilincindeki kadınların hepsi biraz Mona Liza'dır. Ama lütfen biraz birbirimize umut aşıyalım. Umutsuzsak güçsüz oluruz. Başarıdığımızdan söz edip, başarabiliriz mesajını verelim. İşte dördüncü Festival bu tür bir program hazırlamak üzere yola çıktı.

Her sene olduğu gibi bu sene de festivalde çeşitli bölümler var. Türkiye'li Kadın Yönetmenler bölümünde sinema tarihimize ilk kez kamera arkasında görev almış öncü kadınları araştırıp, araştırma verilerini bir belgesele dönüştürmeyi planlıyoruz. Bu uzun ve zorlu çalışma için ekip ve tabi ki bütün oluşturmaya çalışıyoruz.

Süpürge hızlı uçacak

Başkent'e aynı renk katan "Kadın Filmleri Festivali", dördüncü yılına yeni bir ekip, iddialı ve "güleryüzlü" bir programla hazırlanıyor

Festival ekibi Sevana Akpınar, Ebru Sormaz, Zeynep Kaya, Gülten İrgün, Uçan Süpürge Genel Koordinatörü Halime Güner. Fotoğraf: Fatma ÖZTEKİN

8 Kasım 2000, Sabah

BAŞKENT'in bahar aylarını de vızdır kadın filmleri ile renklendirir Uçan Süpürge, yeni festivalin hazırlıklarına hızla başladı. 3-10 Mayıs 2001 tarihleri arasındaki dördüncü festival için yeni bir ekip oluşturan Uçan Süpürge, sinemacılarımızla birlikte farklı jenerasyonlar için bir programla çalışmaya hazırlanıyor.

Kadın yönetmenlerin imzasını taşıyan filmlerin izlenimle buluşturduğu festivalin yeni ekibi Sevana Akpınar, Ebru Sormaz, Zeynep Kaya ve Gülten İrgün'den oluşuyor. Aynı bir festival birisi de oluşturan Uçan Süpürge, dördüncü yıla "güleryüzlü bir festival" miza atmaya hazırlanıyor.

Tüm dünyada tanınmış kadın yönetmenlerin son filmlerini programına almayı hedefleyen festival, senaryo yarışmasına da bir yenilik getiriyor. Senaryolar ile yarışmaya katılanların aynı zamanda "jüri" olacak festival, Türk sinemasında kamera arkasına geçen kadınlara ilişkin özel bölümü ile de ilgi çekeceği beklentisi. Toplumsal cinsiyet eşitliği ruhunu taşıyan bir foruma da programına almayı planlayan festival, jüri üyelerine katılmaları bekliyor. Songül RAŞ

Festival bilet: Kallı Sokak 415 G.Ö.F. Tel: 447 69 34-427 69 39

Festivale katılması beklenen konuklar arasında "Tango Dersi"nden tanıdığımız Sally Potter var.

12 Kasım 2000, Radikal

Uçan Süpürge atığa hazır

İPEK KARADAĞ

ANKARA - Türkiye'nin tek kadın filmleri festivali ile bir ilke imza atan Uçan Süpürge, uluslararası buluşmanın dördüncü yılında yeniden yapılmaya geçiyor. Mayıs 2001'de dördüncüsünü gerçekleştirecek olan festival, sinemada kadının durumu ve pratik anlamdaki durumuna açılım sağlayacak yeni bir perspektifi kazandırılacak.

Başkent'teki film festivallerinin tarihizli olduğu sık sık dile getirilen yabancı konukluklarının karşılık.

Uçan Süpürge saatini önümüzdeki mayısta yapılacak olan 4. Kadın Filmleri Festivali'ne kurdu

ler arasında kadın sinemacıları varlığı konuşulacak. Buluşmaları ilgili Türk sinema literatürüne yeni bir atmosfer ve bilgin kazandırılacak.

Festival dördüncü yılında bir ilke daha imza atacak: Kısık film senaryo yarışmasında seçiciler katılımcılardan oluşacak. Yarışmacı senaryo yazarları ilk elemelerde sinemacı jüri üyelerinin yanı sıra seçici kurul olarak da festivalde görev alacak.

Gülmesini de biliriz

Uçan Süpürge, Kadın Filmleri Festivali'nin önümüzdeki yıl kadınların yaşadıklarına rağmen gülmesini de bildik-leri temasını içinde barındıracağını açıkladı

Uçan Süpürge Genel Koordinatörü Halime Güner ve Kadın Filmleri Festivali ekibi Sevana Akpınar, Ebru Sormaz ve Zeynep Kaya

YILDIZ YAZICIOĞLU

Tel: (0312) 419 34 00

Uçan Süpürge, önümüzdeki yıl dördüncüsünü gerçekleştireceği Kadın Filmleri Festivali için profesyonel bir ekip ile kolları sıvadı. Kadın Filmleri Festivali yürütücülüğünü üstlenen Sevana Akpınar, 3-10 Mayıs 2001 tarihlerinde gerçekleştirecekleri festivali, "Biz Kadınlar Gülmesini De Biliriz" yaklaşımla ile hazırlayacaklarını açıkladı.

Kadın Filmleri Festivali'nin

kendi başına zaman istediğini için profesyonel bir ekip oluşturmaya karar verdiklerini belirten Uçan Süpürge Genel Koordinatörü Halime Güner, festival hazırlıklarının Danışma Kurulu dışında Sevana Akpınar, Ebru Sormaz ve Zeynep Kaya tarafından Kuleli Sokak'taki ofiste yürütüleceğini kaydetti.

Yerli yapım seçilince

Yeşim Ustaoglu'nun "Güneş Yolculuk" filminin 2000 yılı için şans olduğunu ifade eden Akpınar, festival hazırlıklarında temel sıkıntının yerli yapım bulamamak olduğunu

belirtti. Akpınar, yerli yapım sayısının artmasını, yurt dışındaki festivallere katılabilmek için önemli olduğunu altını da çizdi.

Senaryo yarışması

Yarışmacıların katılması olmasını istediklerini kaydeden Akpınar, "İnsanlar senaryolarını gönderiyorlar ve bir daha üzerine düşünmüyorlar. Bu nedenle yarışmanın jürisini katılımcılar oluştursun ve mesela beş senaryoyu finale bıraksınlar. Böylece kendi hatalarını veya iyi yazdıkları yönleri ayırtabilirler. İçlerinden bazıları belki kendi doğrudan elecektir" dedi.

Yarışmanın biçimini değiştiren projenin yanı sıra Türk sinemasında kamera arkasına geçen ilk kadınlar hakkında bilgi birikimi oluşturmaya çalışacakları da belirtilen Akpınar, kamera arkasındaki Türk kadınlarını açığa buluşturma ve bir belgesel hazırlama projeleri olduğunu söyledi.

5 Kasım 2000, Radikal

Festivalimizin bu yılki konuk ülkesi Fransa olacak. Fransız sineması son yıllarda kadın yönetmenlerin peşpeşe yaptığı başarılı filmlerle dikkat çekiyor. İşte bu başarılı kadın yönetmenlerin son yıllarda gerçekleştirdiği filmlerin yanı sıra, uzun yıllar sinemaya emek vermiş ve kendine özgü bir dil ve dünya görüşü oluşturmuş Agnes Varda'nın filmlerini içeren bir toplu gösteri oluşturuyoruz.

Festival her yıl düzenlenen, yaşayan bir etkinlik. Dolayısı ile bu yıl benimsenen bir başka ilke ise yeni filmlerle bir program hazırlamak. Dünyanın her köşesinde kadınlar sinema üretiyor. Bu filmlere ve anlatılan hayatlara tanık olmak gerektiğine inanıyoruz. Festival bu tanıklığa aracılık edecek. Çalışmalara başladığımız 15 Ekim'den bu güne, çeşitli ülkelerden 124 uzun metrajlı film için girişimde bulunduk. Bu filmlerin arasından en iyi örnekleri seçerek 30 kadarını izleyiciye sunmayı düşünüyoruz.

Özel gösterimler bölümümüzde, bir kadın yönetmenin perspektifiyle erkeklerin anlatıldığı ve bir erkek yönetmenin gözüyle kadınların anlatıldığı iki filmin gösterilmesi ve uzman kişilerin yöneticiliğinde bu iki filmin çözümlemesinin yapılmasını planlamaktayız.

Bütün bunların yanı sıra, her sene olduğu gibi bu sene de senaryo yarışmamız olacak. Senaryo yarışmasının biçimi bizi çok heyecanlandıran bir yapıya dönüştü. Artık yarışmacılar değerlendirme aşamasına da katılacaklar. Yarışmaya katılan senaryolar ön değerlendirme kurulundan geçtikten sonra çoğaltılacak ve katılımcılara gönderilecek. Ön değerlendirmeyi geçen senaryoların yazarları festivalin konukları olacak ve düzenlenecek olan senaryo yazarlığı çalışmasına katılacaklar. Çalışma sonunda en iyi 5 senaryoyu birlikte seçecekler. Yarışmanın değerlendirme bölümünde yapılan bu değişiklikle bir ilki gerçekleştirmiş olacağız. Senaryo yarışmasının bu yıl bir konusunu yok, ama bir türü var: KOMEDI.

Hepinizin hoşlanacağı bir film festivali olması dileğiyle...

Kadınlar Neden İntihar Ediyorlar?

Bir süreden beri Güneydoğu'nun çeşitli illerinde yaşanan kadın intiharları gündemde.

Özellikle Batman ve Diyarbakır kadınların ölüm haberleriyle gündeme geliyor son zamanlarda. Benzeri olaylar daha önce de yaşanıyordu da bölgedeki yoğun şiddet ortamı nedeniyle gözden mi kaçırıyordu? Ya da intihar olayları şimdi mi bu boyutta olmaya başladı. Bu konuda net bir bilgiye sahip değiliz. Yaşanan intihar olaylarının son zamanlarda medya gündemine yansıdığı görülüyor. Konuyu araştırmak için gelen medya mensupları bize de soruyorlar. Sizce neden ne? Bence bütün kadın ölümleri cinayettir. Katil bazen somutlaşır. Koca, baba, ağabey veya yakın bir erkek olabilir.

Bazı olaylar ise basına "kendini astı, kendini vurdu" olarak geçer. Ben neden diye soranlara "başka şansları olmadığı" için demek istiyorum. Tıpkı, bir uçurumun kenarında ardından birçok kovalayanı olan bir kişinin bazen atlayarak kurtulmak istemesi gibi bir şey...

Her bir ölümün çok ibret alınacak bir hikayesi olduğuna inanıyorum. Bir kadının "namussuz" sayılmasının farklı yörelere göre farklı normları var. Bilirsiniz birkaç yıl önce sinamaya giden bir kadın namussuz sayılarak öldürülmüştü.

Fotoğraf: Mehtap Yıldız, 1997

Bazen gezip dolaşmak, bazen yüksek sesle gülmek namussuz olmak için yeterli olabilir. Hele aşık olmak ... Bu affedilmez bir suçtur. Çünkü kadının kendi duyguları ve bedeni üzerinde tasarruf hakkı yoktur. Vakti geldiğinde aile büyükleri uygun bir karar verirler zaten. Bazen daha eli çabuk davranıp daha doğarken veya beşikteyken de satabilirler, hediye edebilirler...

Neden tektir. Ayrıntılar değişebilir.

Belki öpüştüğü için, belki süslendiği için, belki aşık olduğu için, belki istemediği biriyle yatmak istemediği için, belki çok konuştuğu için...

Onlarca ayrıntı sayabiliriz.

Esas neden kadın olmak. Esas neden yaşamakta olduğumuz sistemin kadına bakiş açısı. Ve artık kıyaslama şansı bulabilen bir genç kadınların bunalımı. Hakkı olanı yaşayamamanın yol açtığı bunalımlar...

Belki de geçiş döneminin sancıları, acıları. Bu dönemi kolaylaştırmak bizim elimizde.

Nebahat Akkoç KA-MER, Diyarbakır

Ürkütücü Sayılar!

- Batman'da son dört ayda intihara girişen 76 kişiden 26'sı yaşamını yitirdi. Bunların 22'si kadın.
- Son altı ayda Muş'ta intihar eden genç kız sayısı 28.
- Diyarbakır'da son yıl içinde 200 intihar girişiminden 70'i ölümlü sonuçlanmış; bunların da %50'si kadın.

(8 Ekim 2000, Radikal)

Dünyada ve Türkiye'de İntihar İstatistikleri

- Dünya Sağlık Örgütü'ne göre son 45 yılda tüm dünyada intihar oranları %60 artmıştır.
- İntihar günümüzde tüm ülkelerdeki ölümlerin ilk 10 nedeni arasında sayılırken, ABD'de 15-24 yaş arası ölümlerin üçüncü önemli nedeni intihardır.
- Türkiye'de intihar oranları 1987'de 100 binde 1.92 iken, 1997'de 3.30'a kadar yükselmiştir. 15-24 yaş grubu intihar oranı en yüksek gruptur.
- Türkiye'de intiharlar Marmara ve Batı Anadolu Bölgesi'nde daha çok görülürken, son iki yıl içinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi, ülke ortalaması üzerinde seyretmektedir.

Ve Batman!

- Batman'da 2000 yılının ilk sekiz ayındaki intiharlar 100 binde 6.42, yani Türkiye ortalamasının yaklaşık iki katıdır.
- Batman'da intihar vakalarının %75'i 13-25 yaş arası kuşaktır. İntihar edenlerin %80.8'i kadınlardır. İntiharların çoğunluğu yoksul mahallelerde gerçekleşmiştir.

(TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Batman'da Artma Eğilimi Gösteren İntihar Olaylarının İncelenmesi- Rapor, Ekim, 2000)

Ve Soruyoruz!

- **Bu bölgede kadın intiharları niçin daha yüksek?**
- **Namus yönündeki baskı, göç, yoksulluk, güvensizlik sarmalı içinde farklı boyutlara mı taşındı?**
- **Kadınlar, aile infazı beklemek yerine sorunu kendi canını alarak mı çözüyor?**
- **Bölgede bu konudaki çok yönlü önlemler hangi kurum ve kuruluşların işbirliği ile alınacak? Alınacak önlemlerde kız çocukları ve genç kadınlara yönelik toplumsal ve psikolojik destek mekanizmaları nasıl oluşturulacak?**

ŞİDDET HER YERDE MÜCADELE DE...

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Topuk İzleri

17 Mayıs 1987'de kadınların 80 sonrası ilk kitle eylemi "**Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü**" yapıldı. İstanbul'da yapılan yürüyüşe 2.500 kadın katıldı. Aile içi şiddet gündeme

getirildi. Eyleme neden olan olay, Çankırı'da üç çocuklu bir kadının şiddet gördüğü gerekçesiyle boşanmak için mahkemeye başvurması ve hakimın "kadının sırtından sopası, karnından spası eksik olmamal" atasözünü ileri sürerek boşanma talebini reddetmesiydi. Kampanya kapsamında şiddete maruz kalan kadınların tanıklıklarından oluşan "**Bağır Herkes Duysun**" isimli kitap Kadın Çevresi yayınlarından çıkarıldı.

Ankara'da Perşembe Grubu'nun çağrısı ile Türkiye'nin birçok ilinden feminist kadınların katılımıyla 11-12 Şubat 1989'da 1. Feminist Haftasonu/Kongre yapıldı. Toplantı sonunda "Kadınların Kurtuluşu Bildirgesi" yayınlandı ve ülke çapında "**Bedenimiz Bizimdir, Cinsel Tacize Hayır Kampanyası**" nın başlatılmasına karar verildi.

Ankara'da kampanya kapsamında 14-28 Ekim 1989 tarihleri arasında Kuşulu Park'ta ve Sakarya'da kampanya sloganlarının yazılı olduğu rozetler dağıtıldı, Kızılırmak Sineması'nda bir panel düzenlendi, Gençlik Parkı Tiyatro Salonu'nda sadece kadınlara açık bir toplantı düzenlendi.

İstanbul'da cinsel tacize dikkat çekmek için 2 Kasım 1989 sabahı vapurda yapılan bir basın açıklamasının ardından, kadınlara (erkek tacizine geleneksel karşı koyuş biçimlerinden hareketle odaya çıkan) mor iğne dağıtıldı ve kampanya daha sonra bu eylemle birlikte "**Mor İğne Kampanyası**" olarak anıldı.

İzmir'de 29 Kasım'da İzmir Kadın Platformu, bir gece yürüyüşü ve "Sarkıntılığa Hayır Sergisi" düzenledi, Kemeraltı'nda sarkıntılığa karşı mor iğne dağıtıldı.

Aralık 1988'de Harita Genel Müdürlüğü işe alacağı kadınlardan bekaret raporu isteyince kadınlar, Müdürlüğü telgraf yağmuru ile protesto ettiler. "**Bedenimiz Bizimdir, Cinsel Tacize Hayır**" kampanyasının önemli taleplerinden biri de bekaret kontrollerine son verilmesiydi. Ankara, İstanbul, İzmir'de yüzlerce kadın bu konuda kampanya yürüttü.

90'lı yıllarda da, özellikle ortaöğretimde küçük yaştaki kız

öğrencilerin intiharlarına yol açan bekaret kontrolleri, ülkenin birçok yerinde kadınların protestolarına neden oldu. 1995 yılı Şubat ayında, okul müdürlerine kız öğrencilerine iffet denetimi yetkisi veren ve bekaret kontrolünü meşrulaştıran MEB Ortaöğretim Disiplin ve Okul Yönetmeliği'ne karşı ülkenin dört bir yanında eylemler başladı. Aynı süreçte kadınlardan sorumlu Devlet Bakanının bile bekaret kontrolünü savunan açıklamalarına rağmen, kadınlar bekaret kontrolüne karşı mücadelelerini sürdürdüler.

Nihayet 21 Ekim 1998'de Adalet Bakanlığı, bekaret kontrolünün ancak takibi şikayete bağlı suçlarda, mağdurun rızası alınarak, ırza geçme gibi re'sen takip edilen suçlarda ise ancak hakim kararı ile ve gecikmesinde sakınca bulunmayan hallerde Cumhuriyet savcısının yazılı izni ile yapılabileceğini belirten bir genelge yayınladı.

Fuhuş yapan kadınlara tecavüzde ceza indirimini getiren T.C.K'nın 438.maddesini protesto kampanyası başlatan kadınlar, 23 Ocak 1990'da İstanbul'da genelevlerin bulunduğu Zürafa sokağına giderek "**İffetli Kadın Vesikası**" dağıttılar. 28 Şubat 1990'da İstanbul'da "Bütün Kadınlar 438'e Karşı" yürüyüşünü gerçekleştirdiler. Kadınlar iffetli-iffetsiz ayrımını protesto ederek "**Haklı Tecavüz Yoktur**" pankartlarıyla yürüdüler ve eylemler sonucunda TCK'nın 438.maddesi, Meclis tarafından iptal edildi.

Dayağa Karşı Dayanışma Kampanyasının devamında kadınlar 1990 yılında Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nı kurdular. Bir yandan şiddete uğrayan kadınlara danışmanlık desteği verirken bir yandan da kadın sığınakları açılması çalışmalarını yürüttüler ve 1995 yılında ilk bağımsız kadın sığınagını açtılar. Sığınmaevi şimdi kapalı...

Aynı süreçte Ankara'da "Bağımsız Kadın Tartışma Grubu" da aynı amaçla 1991'de Altındağ Kadın Danışma Merkezini, 1992'de Belediye'nin desteği ile sığınmaevini açtı ve Kadın Dayanışma Vakfı'nı kurdu. Sığınma evi şimdi kapalı...

1994 yılında Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilgi Başvurusu Bankası 3B kuruldu ve kadına yönelik şiddet, el emeğinin değerlendirilmesi konularında danışmanlık ve rehberlik hizmeti veriyor.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu da, şiddete uğrayan kadına yönelik hizmetlerini ağırlıklı olarak kadın konukeverlerinde veriyor. Bunun yanı sıra toplum merkezleri de doğrudan ya da dolaylı olarak şiddet kurbanlarına hizmet

sunuyor. Kasım 1999 itibarıyla İzmir, Ankara, Bursa, Eskişehir, Antalya, İstanbul, Samsun illerinde olmak üzere 154 kişi kapasiteli 7 konukevi hizmet veriyor. Eskişehir kadın konukevinin özel bir yeri var, çünkü şiddete uğrama riski çok yüksek olan zihinsel engelli kadınlara bakım ve rehabilitasyon hizmeti veren Türkiye'de ki tek birim.

1998 yılında Diyarbakır'da kurulan KA-MER, aile içi şiddete uğramış kadınlara danışmanlık hizmeti veriyor.

1998'de Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu üyesi kadınlar Ankara Adliyesi içinde Kadın Danışma Merkezi'ni kurmuş olup özellikle şiddete uğrayan kadınlara hukuki danışmanlık ve psikolojik destek hizmetleri veriyor.

1999 yılında İstanbul Barosu, Kadın Hukuku Komisyonu'na ek olarak Kadın Hakları Uygulama Merkezi'ni kurdu.

Kasım 1999 itibarıyla Türkiye'de il düzeyindeki Barolar bünyesinde 28 Kadın Hukuku Komisyonu faal durumda. Bu Komisyonlar, Mayıs 1999'da Barolar Birliği bünyesinde TÜBAKKOM (Türkiye Baroları Kadın Komisyonları Ağı) adı altında toplandı.

Aile içi şiddete karşı yasal kazanım olarak ifade edebileceğimiz ve Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Ailenin Korunmasına Dair Kanun 14 Ocak 1998 yılında kabul edildi ve 17 Ocak'ta yürürlüğe girdi. Ülkenin çeşitli yerlerinden kadın grupları yasanın çıkması için yasalasma sürecinin sonuna kadar kampanya yürüttüler.

Ülke çapında kadına yönelik şiddete karşı mücadele eden kadınlar deneyimleri paylaşmak, ortak politikalar saptamak ve gruplar arasında kalıcı iletişim ağı oluşturmak üzere ilki 1998 yılında Mor Çatı'nın çağrısıyla İstanbul'da, ikincisi 1999'da Mersin'de olmak üzere Kadın Sığınakları Kurultayları yaptılar ve sonuç bildirimeleri Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı tarafından kitaplaştırıldı.

Yerel yönetimler, Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele açısından özel önem taşıyor. Türkiye'de belediye bünyesinde ilk kadın sığınmaevi Bakırköy Belediyesi tarafından Eylül 1990'da açıldı. Bu sığınmaevi 1500'den fazla kadına danışmanlık hizmeti sunan kadın danışma merkezi ile beraber faaliyet gösterdi, ancak sığınmaevinin bulunduğu bölge 1994'te bir başka belediyeye devredilip 1995 seçimlerinde de belediye el değiştirdikten sonra kapatıldı. Bornova Belediyesi Kadın Danışma Merkezi 1990 yılında İzmir'de kuruldu. Nazilli Belediyesi Kadın Danışma Merkezi, yaklaşık iki yıl süren bir yerel yönetim çalışması olarak gerçekleştirildi, 1995 sonrasında faaliyetine devam edemedi.

Küçükçekmece Belediyesi Kadınevi 1996 yılında İstanbul'da kuruldu. Aydın ve Adana Belediye'lerine ait kadın sığınmaevleri 1998 yılında kuruldu ancak faal olmadı.

İstanbul Esenyurt Belediyesi Kadınla Dayanışma Ünitesi Kadın ve Çevre Komisyonu ve Semteveler Girişimi olarak kadına yönelik şiddetle mücadele eden yerel kadın çalışmaları ile birlikte çalışıyor. Antakya Belediyesi ve Osmaniye (Bursa) Belediyesi'nd 1999 yılının son aylarında bir kadın danışma merkezi açıldı. Bursa Belediyesi, Gündem 21 Projesi kapsamında yerel kadın inisiyatifleri

ile birlikte çalışmalar yürütüyor. Yerel yönetimler tarafından hizmete sokulan kadın danışma merkezleri ve sığınmaevlerinde süreklilik sağlanamaması bu hizmetler açısından en önemli sorun.

Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KASAUM), 1996 yılında ilk kez, kamu çalışanlarına yönelik "Karakoldaki Dostumuz" isimli bir eğitim programı hazırladı. Programın amacı, aile içi şiddete uğrayan kadınlara hizmet veren polis memurlarına bu alanda belli bir duyarlılık kazandırılması ve şiddet mağdurlarının emniyet görevlilerine başvurmalarını engelleyen karakol/polis imajının değiştirilmesini sağlamaktır. Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı karakollarda görevli 93 amir ve memurun katıldığı programın sonunda, bu tür eğitim programlarının kurumsal bir yeniden yapılanma ile birlikte yürütülmediğinde işlevsel olamayacağı saptandı. Ayrıca, destekleyici kurumların sayısı artırılmadan aile içi şiddete duyarlılık kazandırılmasının anlamlı bir dönüşüme yol açmadığı görüldü.

ODTÜ Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Anabilim Dalı, "Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı Kazandırmak Amaçlı Görsel Materyal Ağırlıklı Atölye Çalışmaları Serisi" kapsamında Mayıs 1997'de başlattığı atölye çalışmalarından birini aile içi şiddete ayırdı. "Kadınlara Yönelik Aile İçi Şiddet" Trabzon (13.11.1998) 24-25 Haziran 1999'da Trabzon Emniyet Müdürlüğü mensuplarına yönelik "Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı" eğitimi düzenledi. Ayrıca "Kadının Toplumdaki Yeri ve Aile İçi Şiddet" konulu bir eğitim programını Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü mensuplarına, Polis Akademisi öğrencileri ve Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde görevli polislere de "Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı" eğitimi verdi.

1995 Mart'ında Quebec'li kadınların başlattığı ve 155 ülkeden 4000'i aşkın kadın grubunun katıldığı 2000 Yılı Dünya Kadın Yürüyüşü'nün Türkiye ayağını KESK organize etti. 8 Ekim 2000'de Ankara'da farklı platformlardan yaklaşık 2000 kadın, bu girişimin ana konuları olan yoksulluğa ve şiddete karşı yürüdü.

Şiddetin Bir Başka Adı

“Bekaret Muayenesi”

Kavramları terimler aracılığıyla dile döküyoruz, sözcüklerle de en genel olarak kişilerarası sözlü iletişimi sağlıyoruz. Özellikle Türkiye’de öncelikle dil açısından “bekaret muayenesine” baktığımızda birbirine yakın/benzeyen/ benzemeyen birçok terimle karşılaşırız. Kuşkusuz bu, sorunun beyin dil bağlamındaki önemli bir yansıması olsa gerek! “Kızlık zarı incelemesi”, “bekaret muayenesi”, “himen muayenesi”, “bekaret denetimi”, “perine muayenesi” gibi.

Ona her ne dersek diyelim, kızlık zarının var olup olmadığını araştıran bu “muayene”; bir kadının bir erkekle “ilk kez” cinsel ilişkiye

Genel olarak bakıldığında “bekaret muayenesi”ni bir kültürel ahlaki sorun olarak değerlendirmek sınırlarımızı bir miktar daraltmaktan öteye gitmeyecektir. Kanımca sorun toplumsal, hukuki, tıbbi, kültürel ve sonucunda kadın bedeni üzerindeki şiddet ögesiyle bir sorunsal niteliği taşımaktadır.

Bu sorunun belki de daha korkunç bir boyutu insanların kafasındaki kadın cinselliğine yüklenen anlamlardır. Bugün dünyada birçok kadının, kadın sünneti olarak adlandırılan klitoris ve/veya dış cinsel organlarının bazı bölümleri kesilmekte ya da kesilme tehditi altında

“bekaret muayenesi”

kadına uygulanan cinsel şiddetin en çarpıcı göstergelerinden birisi olarak kabul edilebilir.

grip/girmediğini belirlemek için hekim tarafından yapılan bir incelemedir. Ancak hekimin bilimsel verileri kullanan bir araç konumuna indirildiği bu incelemenin, kadının bedensel ve ruhsal denetimi aracı olarak görüldüğü, üstelik bu durumun toplumsal “değer” sisteminin korunması adına yapıldığını da unutmamak gerekir.

Kadının bu inceleme sırasında kendisi için gizlilik taşıyan bir beden bölümünü, (bu bir hekim olsa bile) bir başka bireye göstermek zorunda kalması, bunun onun yakın çevresi tarafından bilinmesi, kadın açısından onur kırıcı olarak algılanabilmekte ve kadın kendisini “namussuz”, “iffetsiz” bir konumda görmektedir. Bu inceleme her ne gerekçeyle yapılsa yapılsın, hatta bunun yapılabilmesi için kadının onayı alınmış olsa bile, o kadının psikolojik yapısında olumsuzluklara neden olabilecek, onu utandıracak ve üzecektir. İncelemenin kadın üzerindeki bu ilk etkisinin yanı sıra, onun uzun süreli etkisi olarak belki kadının sağlıklı bir cinsel yaşamının olmayabileceği, ayrıca bu kadınların psikolojik tedaviye gereksinim duydukları da bilinmektedir.

En dar alanda bakıldığında ya da bir başka deyişle sorunu bir kadın incelenen (“hasta”)- bir hekime indirgediğimizde, hekimin bu incelemeyi yapması ya da yapmaması bugün Türkiye’de “kültürel tip etiği sorunu” adıyla karşımıza çıkmaktadır. Bugün gerek tıp etikçilerinin gerekse Türk Tabipleri Birliğinin birçok genelgesinde tüm hekimlere yaptığı çağrı

kadının rızası ve yasal gerekçeler olmaksızın bu incelemeyi yapmamalarıdır. Ancak duyduklarımız, yaşananlar sorunun hala gündemde olduğu, kadınların bakire olup/olmadıklarını anlayabilmek için hekime götürüldükleri ya da götürülme tehditi altında olduklarıdır.

dünyaya gelmekte, dahası bu eylem sırasında ölmektedir. Bu eylemden sağ salım kurtulanlara o toplumun geleneksel yapısına uyan, “iyi bir eş”, “anne” olarak yaşama şansını kazanmaktadır. Türkiye’de neler oluyor? Ne yazık ki gerçekte bildiklerimiz yazılanlarla ya da “bekaret muayenesine” maruz kalanlarla sınırlı değil! Gerek kadın ve erkeğin kafalarındaki cinsellikle ilgili düşünceler, gerekse bunların daha uç boyutundaki yırtilan kızlık zarının diktirilsin mi, dikmek ahlaki mi değil mi tartışmaları sorunun farklı, ancak anlamlı boyutlarını bize düşündürüyor.

Kadının fiziksel, cinsel ve psikolojik yönden zarar görmesiyle sonuçlanan eylemler, kadına gelenek ve göreneklere dayanarak zarar verilmesi kadına yönelik şiddet olarak tanımlanmaktadır. Özellikle Türkiye gerçeğinde de “bekaret muayenesi” kadına uygulanan cinsel şiddetin en çarpıcı göstergelerinden birisi olarak kabul edilebilir. Kuşkusuz bu incelemeyi isteyen her kim olursa olsun, kadına yapılan bu şiddetin ve alçaltıcı eylemlerin tek sorumlusu değildir. Ancak eylemler dizisindeki uç konumlarıyla cinsel şiddet uygulayan kültürümüz hakkında önemli ip uçları vermektedir.

Üstelik bu incelemeyi isteyenler kadınları korumak amacıyla olduklarını ileri sürmektedirler. Bu da sorunun trajik boyutta olduğunun bir göstergesi değil midir? Buna karşılık özellikle 90’lı yıllarla birlikte basında kızlık zarı incelemelerine tepki olarak kadın gruplarının yaptıkları çağrılar arasında “**Bedenimiz Bizimdir**” sloganı dikkat çekicidir.

Ancak toplumsal değer yargılarında değişimin dönüşümle sonlanması; sorun kökten çözülmemese de konuşulmayacak düzeye gelebilmesi oldukça zaman alıcı görünmektedir. Kanımca buradaki en kökten

çözümlerin arasında kadın bedeninin kadına ait olduğunu karşı tarafın kabul etmesidir. Bu kabul edemeyiş, kadın bedeni üzerinde hak iddia etmekten, kadını kendi eşiti olarak görememeye kadar uzanan genel bir düşüncenin yansımaları değil midir?

Kuşkusuz burada sorun kızlık zarından çok, bizlerin beyin zarlarındaki deliklerin nasıl ortadan kaldırılacağıdır.

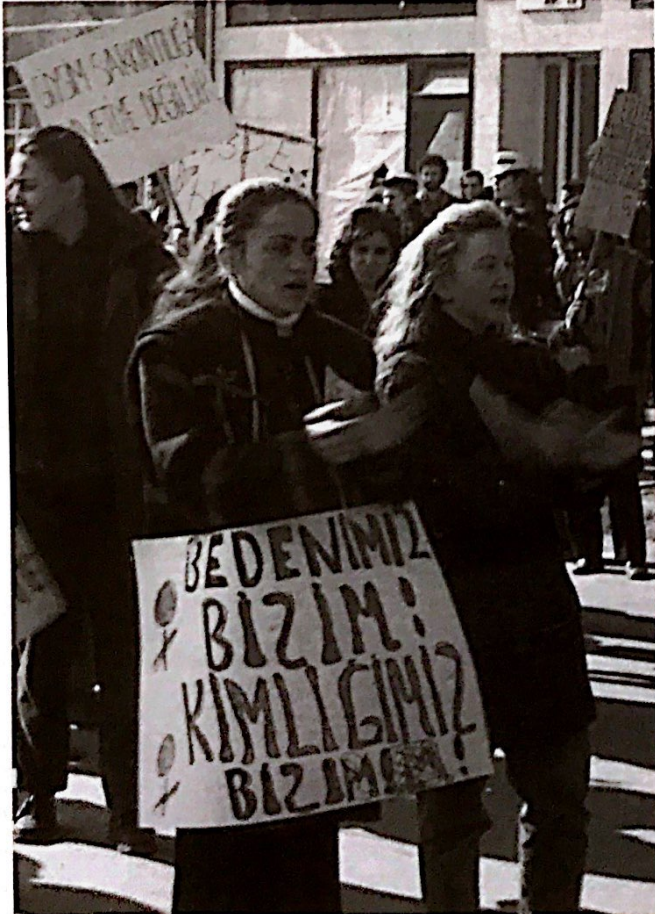
• Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nin 1992 yılında tüm hekimlere gönderdiği bildiriyle, Türk Tabipleri Birliği Etik Kurulu'nun 1994 yılındaki raporunda, bu konu geniş olarak ele alınmış ve kadının cinsel kimliğine bir saldırı olarak tanımlanan "kızlık zarı incelemesinin" hiç bir yasal dayanağının bulunmadığı gibi, bu işlem sırasında tıbbi etik ilkelerinin de çiğnendiği dile getirilmiştir. Böylece hekimler, yasal bir gerekçe olmadığı sürece bu incelemeyi yapmamaları gerektiği konusunda bilgilendirilmişlerdir.

• Hastanın rızası olarak değerlendirilen bu durum ancak özgür koşullarda gerçekleştirildiğinde bir anlam taşıyacaktır. "Bekaret muayenesi" için hekime getirilen kadının hangi koşullar altında bu incelemeyi kabul ettiği düşünülmelidir. Böyle bir durumda tam bir rızadan söz edilemeyeceği de dikkate alınmalıdır.

Serap Şahinoğlu Pelin

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı

Fotoğraf: KEK Ajansı, 2000

1990'lı Yıllarda Bekaret Kontrolü Haberlerine Bir Göz Attık...

4 Mayıs 1991: İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, Bekirköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde kadın hastalara bekaret kontrolü yaptı. Hastalar istemedikleri halde kontrole engel olunamadı.

24 Temmuz 1991: Urla'da turistik bir otelde polisler, bir Alman'ın da bulunduğu 4 kadına bekaret kontrolü yaptı. Alman basını tepki gösterdi.

11 Mayıs 1992: Kütahya Simav İmam Hatip Lisesinde okul müdürü 4 kız öğrenciye bekaret kontrolü yaptırmak istedi. Kız öğrencilerden 2'si intihar etti.

13 Mayıs 1992: Urla Atatürk Lisesi öğrencisi Güzide Özsoy bekaret kontrolü üzerine intihar etti.

25 Mart 1994: Aydın Ortaklar Öğretmen Lisesi'nde 4 kız öğrenci bekaret kontrolüne gönderildi ve 4'ü de intihar etti.

31 Ocak 1995: Resmi Gazete'de M.E.B'nin ortaöğretim kurumlarında ölümlü ve disiplin yönetmeliği yayınlandı. Yönetmeliğin cezalar ve davranışlar bölümü 17. maddesi "iffetsizliği tespit edilmiş olmak, herhangi bir kimsenin iffet ve namusuna tecavüz etmek" örgün eğitim dışına çıkarılma cezasına neden olarak gösteriliyor.

Şubat 1995: M.E.B basında çıkan tepkiler üzerine "liselerde bekaret kontrolüne hayır" dedi. Yeni Demokrasi Hareketi "çocuğumuzun iffetini biz koruyabiliriz" kampanyası başlattı. Basında bekaret kontrolünü şeriat provası olarak adlandıran yazılara yer verildi.

9 Şubat 1995: Nevzat Ayaz, valiliklere bekaret kontrolü uygulamasına son verilmesi konusunda yazı gönderdi. İffet ve bekaret kontrolü konularına medyada geniş ölçüde yer verildi.

10 Şubat 1995: 8 Mart Kadın İnişiyatifi İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü önünde toplanarak "Bekaret Kontrolüne Hayır!" konulu bir basın açıklaması yaptı. Türk Tabipleri Birliği, bekaret kontrolünün insan haklarına aykırılığını vurgulayarak hekimleri bekaret kontrolü yapmaya çağırdı. 10 yılda 61 öğrenciye cinsel ilişki, hamilelik, homoseksüel ilişki ve zina suçundan disiplin cezası verildi.

14 Şubat 1995: Alevi kadınlar Karacaahmet Sultan Derneği'nde bekaret kontrolünü protesto etti.

4 Nisan 1995: İzmir CHD'den avukatlar, bir grup öğretmen ve veli CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne aykırılığı gerekçesiyle disiplin yönetmeliğinin iptali için dava açtı.

29 Ekim 1996: İngiliz Sarah bekaret kontrolünden geçirildi. Kontrolü yapan doktora maaş kesim cezası verildi.

13 Mart 1996: ODTÜ Sağlık Merkezi'nde bir kız öğrenciye bekaret kontrolü yapıldığı iddiası ortaya atıldı.

27 Mart 1996: Antalya İmam Hatip Lisesi'nde 3 kız öğrenciye erkek arkadaşlarıyla yemek yedikleri için okul müdürü bekaret kontrolü tehdidinde bulundu.

Mayıs 1996: Yargıtay 4. Ceza Dairesi Başkanı Sami Selçuk, Kızlık Bozma Suçu adlı kitabında bekaret kontrolü konusunu ele aldı.

1 Kasım 1996: Bakire çıkmadığı gerekçesiyle evlendikten 5 ay sonra baba evine gönderilen Şirin Eren intihar etti.

18 Kasım 1996: Kaçırılan kızının bakire olmasına sevinen baba 4 koyun kesti.

13 Ocak 1997: Fadime Şahin'e bekaret kontrolü yapıldı.

17 Ocak 1997: Muş'ta KESK'e bağlı 27 sendikacı gözaltına alındı. Gözaltındaki 3 kadından çirliçiplak soyunmaları istendi.

27 Ocak 1997: 14 demokratik kitle örgütü kadınlara karşı ayrımcılığı protesto eden bir basın açıklaması yaptı.

26 Ocak 1997: 25 Ocak'ta Muş Valiliğine Ankara'dan gönüllü kadın kuruluşları, sendikalar protesto telgrafi çekti.

6 Kasım 1997: Şanlıurfa'da SES'ten gözaltına alınanlara bekaret kontrolü yapan polis; "polise suç gelmemesi nedeniyle muayene usulüdür" dedi.

10 Kasım 1997: SHÇEK'ten kaçan 6 genç kız bekaret kontrolüne gitmek için intihara teşebbüs etti.

13 Kasım 1997: İHD Üst Kurul "Bekaret Kontrolü Durdurulsun" açıklaması yaptı. Kişinin rızası olmadan yapılan bekaret kontrolünün kişilik haklarına tecavüz olduğunu belirtti.

20 Ekim 1997: Doktorlar bekaret kontrolüne karşı olduklarını fakat zorlandıklarını açıkladılar.

Gözetiminde Cinsel Taciz ve Tecavüz

Bundan üç yılı aşkın bir süre önce, 1997 yılının Temmuz ayında yapılan bir basın toplantısıyla çalışmaya başladığını duyurdu, Gözetiminde Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu ... Merkezi İstanbul'da olmak üzere 4 kadın avukat tarafından yapılandırıldı ve çalışan avukatların tümü gönüllülük temelinde çalışmayı esas aldı.

Aradan geçen sürenin uzun olmasa da, hayli yoğun ve yorucu geçtiğini peşinen söylemeliyiz. Bir yandan bir sivil toplum örgütü gibi geniş alanlara, geniş organizasyonlarla çalışmaya çalışırken, öte yandan bir hukuk bürosu olmanın gerektirdiği disiplin ve merkeziyeti yitirmemeye özen gösterdik. Devletin sorumluluğunun doğrudan doğruya söz konusu edilemediği işkence ve benzeri uygulamalar sırasında yaşanan cinsel şiddet konusunda çalışmak iç ve dış kamuoyunda yoğun ilgi uyandırdı. Hatta büromuzu ziyaret edenlerin çoğunluğunun yurtdışından gelenlerden oluştuğunu söylersek abartmış olmayız.

Büro, çalışma amacını "gözetiminde, köy baskınlarında, ev aramalarında veya savaş bölgesinde, asker, polis ve korucular tarafından, devletin doğrudan veya dolaylı sorumluluğunu doğuracak biçimde, cinsel şiddet veya cinsel işkenceye maruz kalmış kadınlara ücretsiz hukuksal destek sunmak" biçiminde açıkladı. Çalışmaların ilerlemesi ile birlikte yeni ihtiyaçlar doğrultusunda, yeni misyonlar üstlenilmekle birlikte, başlangıçtaki amaç doğrultusunda çalışmaya devam edilmektedir. Büronun temel amacı olarak seçtiği, kadına yönelik cinsel şiddet alanında çalışan başkaca kurum bulunmamaktadır. Türkiye'nin işkence pratiğinde çoğu zaman cinselliğin bir işkence yöntemi olarak kullanıldığını ve münferit işkence davalarında sorunların dile getirildiğini biliyoruz. Tüm bu deneyimlerden yararlanmakla birlikte, kurumsal anlamda bir deneyimin olmayışının sıkıntısını çektiğimizi belirtmek isteriz.

Çalışma alanımız kadınlar ile sınırlıdır. Ancak başvuran kadınların etnik kimliğinin, adli ya da siyasal nedenlerle gözetimine alınmış olmasının ve halen yurtdışında veya yurt içinde bulunmasının belirleyici bir yönü yoktur. Nitekim çeşitli tarihlerde yaptığımız çalışmalarda sunduğumuz sayısal veriler başvuranların çeşitliliğini yansıtmaktadır. 20 yılı aşkın bir süre boyunca fiili savaş yaşayan Kürt illerinden yapılan başvuruların rengi ne yazık ki biraz daha koyu. Gerçekten de, savaşın ve savaşan insanların acımasızlığı sonucu militan ya da sivil Kürt kadınlarının yaşadıkları, Bosna-Hersek deneyiminden daha iç açıcı değildir. Sırnak'ın Silopi ilçesinde gözetimine alınan, ancak bir ay boyunca devletin özel timleri tarafından kendisine tecavüz edilen, daha sonra Savcılığa sevk edilen mağduru bu acı deneyimlere bir örnektir.

Büronun çalışma yaşamına başlamasının ilk yılında, İstanbul'da uluslararası bir seminare de ev sahipliği yaptı. Çalışma daha sonra "Kadına Yönelik Devlet Kaynaklı Cinsel Şiddet Uluslararası Seminer Notları" adı ile kitap olarak yayımlandı. Burada yer alan sonuç bildirgesinde de belirtildiği gibi, cinsel şiddet ve onun alt başlıkları olan, taciz ve tecavüz kavramları tanımlandı. Buna göre cinsel şiddet; güçlü olanın, o anda kendisinden daha güçsüz bulunanın bedensel ve ruhsal bütünlüğüne ve cinsel kimliğine karşı, onun iradesi dışındaki her türlü fiilidir. Tecavüz ise, cinsel şiddetin en ağır biçimidir. Büromuz çalışmalarında bu tanımları esas aldı ve örneğin Türk Ceza Yasasının ırza geçmeye ilişkin maddesini "menî akıtacak biçimde erkek organının vaginaya dahlü" olarak yorumlayan Yargıtay görüşüne katılmadığını açıkladı. Büromuza yapılan başvuruların önemli bir kısmının "coplu tecavüz" mağdurlarından oluştuğunu da eklersek, tanımlarda yeniliklere ne kadar ihtiyaç duyduğumuz daha iyi anlaşılır. Yürüttüğümüz tüm davalarda bu görüşümüzü savunmaktayız.

Yaşanan şiddetin ispat edilememesi dünyanın her yerinde, cinsel şiddete maruz kalan kadınların en önemli sorunudur. Çalışmaya başlarken aşılacak üzere önümüze koyduğumuz bu sorun, gerçekten çoğu zaman çaresiz kalmamıza yol açtı. Türkiye'de özellikle Devlete doğrudan bağlı olan Adli Tıp Kurumu hekimlerinin işkence sırasında meydana gelen arazları raporlandırmakta ne kadar isteksiz davrandıklarını biliyoruz. Çoğu zaman hiçbir iz bırakmayan, fiziksel muayene ile anlaşılması söz konusu olmadığı gibi, en yakın insanlara bile anlatılamayacak denli ağır ruhsal travma yaratan cinsel işkence uygulamasının belgelenmesi neredeyse bir hayaldi.

Bu gerçeklikler karşısında, Türkiye'de yapılması gerekenin, başka ülkelerde de uygulama alanı bulan "psikolojik rapor ile kanıtlanma" olduğuna karar verildi. Yargıçlar ve Cumhuriyet Savcıları ilk zamanlarda taleplerimizi dikkate almayı bırakın komik dahi buldular. Fakat sonuçta bugün "psikolojik rapor" hukuk camiasının gündemindedir. Gözetiminde her türlü işkence ve cinsel şiddete mağruz bırakılan kadına, aradan zaman geçse de, suç duyurusunda bulunma ve yakınmasını kanıtlanma olanağı veren uygulama pek çok davada sonuç alıcı oldu. Iskenderun'da tacize ve coplu tecavüze maruz liseli kızlar, taleplerimizin kabul edilmesi sonucu, halen İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesinde tedavi edilmektedirler. Yine Asiye Güzel Zeybek dosyası talebimiz doğrultusunda verilen rapor ile canlandırıldı. Adana'da tecavüze maruz kalan 50 yaşındaki K.Ö., psikolojik tedavi ve tedavi sonrası rapor alan diğer bir mağduruymuzdur.

Yukarıda açıkladığımız üzere, büromuz bu alanda ilk olmanın tüm dezavantajlarını yaşamak zorunda kalmaktadır. Gerçekten de, cinsel şiddetin tanımlanması konusunda yasaların ve hukukçuların eksik kalışı bir yana, mağdurların da son derece dar bir bakış açısına sahip olduğunu gördük. Yaşadığımız toplumun erkek egemen söyleminin de etkisi ile, kadının her türlü şiddeti olduğu gibi cinsel şiddeti de içselleştirdiğini görmekteyiz. Öyle ki, çoğu mağdur kadın yaşadığının cinsel şiddet olduğunun dahi farkında değildir. Cinsel şiddeti tespit etmemizi baştan olanaksız kılan bu olguyu araştırmaya karar vermek de tümüyle bir ihtiyaçtan doğdu. Büromuz dört sorudan oluşan kısa bir anket çalışması yaptı ve gözetimine alınma riski taşıyan potansiyel mağdur kategorisinde gördüğü kadınlara ulaşarak bu soruları onlara yöneltti. Sonuç umduğumuzdan da kötüydü. Kadınlar cinsel işkenceyi diğer işkence yöntemlerinden ayırmak ve devletin sorumluluğunu tanımlamak konusunda son derece yetersiz idiler.

Üç yılı aşkın çalışma deneyiminin yaşanan güçlükleri giderek azalttığını belirtelim. Devletin sorumluluğunu doğuracak biçimde meydana getirilen cinsel şiddet/cinsel işkence terimlerinin literatüre girmesi başlı başına bir gelişme sayılmalıdır. Öte yandan Türkiye de, Kürt illerinde yaşanan savaşta, kadınlara karşı azımsanmayacak denli suç işlendiğini artık biliyoruz. Mağdur kadınlar anlatmakta, ya da Edip Cansever'in "Çağırılmayan Yakup" adlı şiirindeki gibi "içlerinden bir çürük suyu akıtmakta" ve hakkını aramaktadır. Suç duyurusunda bulunma ve davasını takip etme cesaretini şimdilik kendisinde bulamayanlar, kullanacakları böyle bir hakkı olduğunu giderek daha çok bilmekte.

Yaptığımız suç duyurularının pek çoğu incelenmeden ve mağdur kadının veya fail olarak gösterdiğimiz kişilerin ifadesi dahi alınmadan takipsizlik kararı ile sonuçlandırılmakta. Artık buna şaşırmıyoruz, çünkü yaptığımız araştırma, hukukçu olan savcı ve hakimlerin, ne yazık ki cinsel şiddeti örtbas etmek için çabaladığını gösterdi. Gerçekten de, inanılmaz bir uyum içinde çalışan devlet aygıtının bir noktasında yer alanlar kendilerine verilen yetkiler çerçevesinde kadına işkence yaparken, cinselliğini sömürürken, bir başka nokta da da yaşanan ihlalin faillerinin korunmaya çalışıldığını görüyoruz. İnanılmaz gibi gelebilir ama dosyalarımızın çoğu yıllarca hiçbir araştırma yapılmaksızın savcılıklarda bekletilmekte ve ardından takipsizlik ile sonuçlandırılmaktadır.

Son söz olarak; Gözetiminde Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu'na bugüne kadar 130 mağdur kadının başvurduğunu ve bunların yarısına yakınının tecavüze uğramış kadınlardan oluştuğunu belirtmek isterim. Mağdur kadınların büyük bölümü yaşadıkları şiddeti ilk defa proje çalışanlarına anlatmaktadır. Paylaşabilmek gerçekten güzel, fakat bu aynı zamanda ne kadar çok vakanın gizli kaldığının da göstergesi değil midir?

Her şeye rağmen geleceğin daha avdınlık olması dileğiyle...

Bilgi İçin: **Av. Fatma Karakaş**

Gözetiminde Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu
e-mail: Karakas-Fatma@yahoo.com
Divan Yolu Cad. Erçelik İşhanı Kat:2 No 214, Sultanahmet / İstanbul
Tel / Fax: 0212. 527 31 84

“Namus Cinayetlerinde”¹ Uluslararası Boyut

“Namus Cinayetleri” olarak bilinen suçlar yalnız Türkiye geneline veya Ortadoğu coğrafi bölgesine özgün olmayıp bütün dünyada kadına yönelik şiddet türlerinden sadece bir tanesidir.

“Namus Cinayetleri”ni kadının insan hakları konusunun evrensel boyutunda ele alıp değerlendirmek gerekir. Georgetown Üniversite’sinin bu konuda yaptığı taramaya bakıldığında “namus cinayetleri”nin Ürdün, Venezuela ve ABD gibi çok geniş bir coğrafi alana yayıldığı görülmektedir. Sorun, sadece belli bir bölgenin ya da belli bir etnik grubun problemi değildir. Değişik ülkelerde değişik isimler altında aynı cinayetler devam etmektedir. Örneğin, Meksika’da “ihtiras suçları” olarak bilinen cinayetler ile Pakistan’da Karo Kari olarak adlandırılan cinayetler yine aynı türdendir.

Türkiye’de kadınlar hakları konusunda giderek daha fazla bilgi ediniyorlar. Ancak, Türkiye’de uluslararası hukuk ve uluslararası ilişkilerde izlenen çizgi dış politikanın terör ve suç gibi belirli alanlarına odaklanmıştır. Bu konuların, toplumsal cinsiyet bakış açısından yorumu yapılmamıştır. Kadına yönelik şiddet gibi kadını doğrudan ilgilendiren birçok konu ise uluslararası insan haklarının ya da politikaların bir parçası olarak görülmeyip dışlanmıştır. Bu yüzden kadının insan hakları bir bütün içinde algılanmaktan uzak olup daha da marjinalleşmektedir. Birleşmiş Milletler’in toplumsal cinsiyet konularını her konunun gündeme oturtmak ve toplumsal cinsiyet bakış açılı politikaların uygulamaları konusunda yine pek fazla şey yapılmamıştır.

Bütün dünya da kadın konularının marjinalizasyonu ya da konulara toplumsal cinsiyet bakış açısı ile yaklaşımın eksikliği her kurumda ve her türlü mekanizma da çok açık bir şekilde hissedilmektedir. Bu durum Türkiye açısından da genelde böyledir. Aynı şekilde, uluslararası alanda Birleşmiş Milletler’in kendi bünyesinde New York’da yer alan Kadının

Fotoğraf: İlknur Yüksel, 2000

Statüsü Komisyonu ile Cenevre’de bulunan İnsan Hakları Komisyonu arasında da izlenen politikalar arasında çok büyük farklılıklar görülmektedir.

Bilindiği üzere, Pekin+5 çerçevesinde “namus cinayetleri” ne gereken yer verilmiştir. Daha da önemlisi, bu cinayetler Birleşmiş Milletler’in Üçüncü Oturumunda gündem maddelerinden biri olarak da girmiştir. Ama, İnsan Hakları Komisyonu’nun geçen bahar aylarındaki toplantısında “namus cinayetleri” ile ilgili paragrafın hem 11. Madde (Sivil ve Politik Haklar ile ilgili madde) hem de 12. Madde (Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısının Yayımla ile ilgili madde) ile bağlantılı Karar/Önerge yer alması “kadın konusunun insan hakları ile ne ilgisi var” diye düşünen bazı tarafları oldukça rahatsız etmiştir. Benim Cenevre’de Kadının İnsan Hakları Kozasının bir üyesi olarak lobicilik yaparken yaşadıklarım da oldukça ilginç. Bu ikiliğin ve marjinalizasyonun aşılabilmesi için kadına yönelik şiddet’ten sorumlu özel raportör Radhika Coomaraswamy’nin de dediği gibi olayın değerlendirmesini bütünsel olarak yapmak ve de konuyu çeşitli boyutlardan incelerken bütünsel yaklaşımlar getirmek gerekir.

Bilindiği gibi, Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin bundan sonra ele alacağı konular arasında başı eski Yugoslavya’da kadına yönelik işlenen tecavüzler çekmektedir. Bosna ve Kosova’da ki Müslüman kadınlara yönelik tecavüz eylemleri, bu kadınların daha sonra “aile şerefimiz ve namusumuz ile oynandı” nedeniyle namus adına kendi hayatlarına kıymalarıyla sonuçlanmıştır. Bu yüzden, benim alan çalışmasını yeni tamamladığım “namus cinayetleri”ne ait dava dosyalarındaki kararlarının değerlendirilmesi ise sadece Türkiye’de ki olayların hukuki yönüne açıklık getirmekle kalmayıp olayın evrensel boyutu açısından çok büyük bir önem taşımaktadır.

Leyla Pervizat

Feminist bir araştırmacı olup düzenli olarak kadın hakları konusunda Birleşmiş Milletler’de lobicilik çalışmaları yapmaktadır.

Fotoğraf: Fatma Coşkun, 2000

1. “Namus Cinayetleri” terminolojisi Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun 56. Oturumundan sonra Kadının İnsan Hakları Kozasında lobicilik çalışmalarından sonra tırnak içinde yazılmaya başlanmıştır. Bunun nedeni ise, kadınları veya kızları öldürmenin namus ya da şeref kavramlarının hiç bir yönüyle bağlantısı yoktur.

sorduk

1. **Merkeziniz nasıl bir ön hazırlıkla ve hangi ihtiyacı karşı**
2. **Merkezinizin şiddetle mücadele konusunda nasıl bir iş Zorluklar ve engeller nelirdir? Bu konudaki yeni çalışmalar**
3. **Şiddetle mücadele konusunda tüm ilgili taraflarca neler**

Mor Çatı

1. Türkiye'de 1980'li yılların başına dek, kadına yönelik şiddet ve özellikle de aile içi şiddet, sürekli üstü örtülen, 'özel hayat meselesi' ve 'aile içi bir sorun' olarak geçiştirilmek istenen; ya da en azından belirli toplumsal taleplerin elde edilmesi hedefinin arkasına ertelenen bir sorundu. İlk kez, feministlerin başlattığı kampanyalarla teşhir edilmeye, bilinç yükseltme gruplarında ve küçük toplantılarda tartışılmaya başlandı. Çankırı Asliye Hukuk Hakimisi'nin 1987'de "kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin" deyişine dayandırdığı kararı üzerine "Dayağa Hayır Kampanyası" değişine dayandırdığı kararı üzerine "Dayağa Hayır Kampanyası" başladı.

17 Mayıs 1987'de İstanbul Yoğurtçu Parkı'ndan başlayan "Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü"ne katılan üç bini aşkın kadının ortak sloganı "Dayağın çıktığı cenneti sevmiyoruz"du. "Bağır Herkes Duysun" adlı kitapçıkla Türkiye'de ilk kez kadınlar şiddete ilişkin tanıklıklarını dile getirdiler. "Dayağa Karşı Dayanışma Kampanyası"nın hedeflerinden biri; şiddete uğrayan kadınların hukuki, tıbbi ve psikolojik destek alabilecekleri bir dayanışma ağının oluşmasıydı.

İstanbul'da oluşan ilk dayanışma ağının ardından Mayıs 1990'da Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı kuruldu. Vakıf, bir yandan şiddete uğrayan kadınlara danışmanlık desteği verirken, bir yandan da acil bir ihtiyaç olan kadın sığınağının açılması için çalışmalar yürüttü ve 1995'te bağımsız kadın sığınağını açtı.

2. Kadına yönelik şiddete karşı on yılı aşkındır sürdürülen çalışma, hem şiddete uğrayan kadınlara verilen psikolojik, hukuki, mesleki danışmanlığı ve sığınak desteğini yani kadınların kendi ayakları üzerinde durarak yaşamlarını şekillendirme mücadelesini hem de kamuoyuna bilgi ve duyarlılık kazandırmayı ve toplumu, devleti harekete geçirmeyi içermekte.

Merkezimizin kurulduğu 1990 yılından bu yana başvuruda bulunan kadınların yaşamlarındaki haklarını öğrenme, mücadele ve dayanışma süreciyle beraber oluşan değişiklikleri gözlemlediğimizde bu işlevi yerine getirebildiğini düşünüyoruz.

Bu çalışma sırasında hem her sivil toplum kuruluşu gibi gönüllü çalışma desteğinin azlığı nedeniyle zorluk yaşıyoruz, hem de maddi bağış bulma konusunda engellerle karşılaşılıyor. Bu daha genel görülebilecek problemlerin yanı sıra Mor Çatı'nın temel uğraş alanının kadına yönelik şiddet olması nedeniyle ve bu alanın sınırlarının çok geniş olmasından dolayı zorluklar yaşıyoruz. Şiddete karşı mücadele süreci hem tek tek kadınlar açısından oldukça uzun ve sancılı geçmekte hem de bu konuda destek veren kuruluşlar açısından.

Bu konuda gerçekleşen çalışmalara Türkiye'de kadına yönelik şiddete ilişkin ilk kurumsallaşma örneği olan Mor Çatı'da oluşan bilgi ve deneyimin bir zemin oluşturduğunu görüyoruz. I. ve II. Kadın Sığınakları Kurultayları bu alandaki deneyimlerin değerlendirildiği ve geleceğe dönük politikaların oluşturulduğu buluşmalar oldu.

3. Tüm taraflarca neler yapılması gerektiği, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda farklı mücadele süreçlerini paylaşan grupların bir araya gelmiş olduğu I. ve II. Kadın Sığınakları Kurultayı'nda ki sonuçlarda ifade edilmiştir.

İletişim için: Elmadağ, İnönü Mahallesi, Nispet Sokak, 6/5 Taksim-İstanbul

Tel: 0212. 248 16 80 • Faks: 0212. 231 68 72

I. ve II. Kadın Sığınakları K

1. ... Çalışmaların kadından taraf ve kadınlar arasında yaş, cinsiyet, cinsel tercih, sınıf, etnik grup, din-mezhep, dil, engelli olma, meslek ayrımı gözetmeksizin yapılması gerekliliği üzerinde birleşti. Kadına yönelik şiddete karşı mücadele veren ve şiddete uğrayan kadınlarla destek ve dayanışma içinde çalışan gönüllü ya da resmi kuruluşlarda; başvurularla sürekli ilişki içerisinde olan kadınlarda mesleki eğitimin önemli ancak tek başına yeterli (ve zorunlu şart) olmaması, başvurulara destek olan kadınların, her şeyden önce "kadın bakış açısına" ve kadınlarla çalışma deneyimlerine" sahip olmak ve bağımsız kadın hareketi ile iletişim içinde bulunmak" özelliklerinin aranması gerektiği ilke olarak kabul edildi.

2. Şiddete uğrayan kadınlarla kurulan ilişkilerde kadınların sorgulanmaması, yargılanmaması, kendi yaşam seçenekleri ve tercihleri konusundaki kararlarına müdahale edilmeden destek ve dayanışma gösterilmesi; hukuki ve psikolojik danışmanlıklardan ücretsiz olarak yararlanabilmelerini sağlayacak mekanizmaların oluşturulması gerekliliği vurgulandı.

3. Kurultaya katılan bağımsız kadın gruplarınca, SHÇEK tarafından hazırlanan yönetmelik taslağı ile, bağımsız kadın sığınaklarının kuruluş, işleyiş ve personel koşullarından başlayarak her açıdan SHÇEK'in denetimine (ve giderek bünyesine) alınmak istendiğini; bu nedenle sığınakların bağımsızlığını yok etme, kaderini siyasi iktidarların ve bürokrasinin değişen politika ve kadrolarının inisiyatifine bırakma tehlikesini taşıdığını tespit ederek taslak tümüyle reddedildi. Yönetmelikle getirilmek istenen işleyiş kuralları, sığınakların adreslerinin ve bu merkezle başvuran kadınlar hakkındaki bilgilerin GİZLİLİĞİ gibi uluslararası ilkelere de aykırıdır. Yapılması gereken, kadına yönelik şiddete gönüllü çalışmaları, resmi kurumlar bünyesine transfer etmeye ve denetim altında tutmaya çalışmak değil, başta kadın sığınakları ve kadın danışma merkezleri olmak üzere gönüllü kadın grup ve kuruluşlarının bu tür çabalarının her türlü yasal ve maddi olanaklar sunularak desteklenmesidir.

4. 1986'da Avrupa Parlamentosu'nun aldığı "Her on bin kadın ve kız çocuğu için bir sığınak açılması" kararına uyulmalıdır. Avrupa Birliği'ne girmek için uğraştığımız bu yıllarda ülkemiz nüfusuna 3000'den fazla sığınak açmak gerekirken; var olan 11 sığınak ve kadın konukevinin (2 bağımsız 2 belediyeye ait ve 7 SHÇEK) ihtiyacı karşılamamanın ne denli uzağında olduğu açıktır. Bu nedenle öncelikle var olan bağımsız kadın sığınaklarına ve kadın gruplarına açılacak sığınaklara koşulsuz finansman desteği sağlanmalıdır. Ayrıca yerel yönetimler, SHÇEK ve diğer kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde yeni sığınaklar açılmalı ve var olanların hizmet etkinliğinin sağlanmasına yönelik destekler artırılmalıdır.

5. Kamu bütçelerinden ayrılan, ulusal ya da dağıtım ve denetimi kamu kurumlarına bırakılan uluslararası fonların kullanımı ve dağılım süreçleri şeffaflaştırılmalı; bu fonlardan kadına yönelik şiddete mücadele eden kadın kuruluş ve grupları da öncelikli olarak yararlandırılmalıdır.

6. "Mahalli İdareler Reformu Kanunu Tasarısı" taslağında yerel yönetimler tarafından açılması öngörülen sosyal hizmet ve yardım kuruluşları arasında

yanıtladılar

karşılama üzere kuruldu?

ir işlev üstlendiğini düşünüyorsunuz?
işmalara sizin çalışmalarınız nasıl bir zemin oluşturacak?
neler yapılmasını önerirsiniz?

1. Kurultay Bildirgelerinden

1. kadın danışma merkezleri ve sığınakları özel olarak belirtilmeli; kanun bu merkez ve sığınakların doğrudan yerel yönetimler tarafından açılması ve işletilmesinin yanı sıra, bu görevi yapılacak protokollerle ve gerekli destekleri de sağlayarak bağımsız kadın kuruluşları eliyle gerçekleştirmeye de olanak tanımır hale getirilmelidir.

7. Ensest ve tecavüz kurbanı kız çocuklara, çocuk annelere ve töre namus vb. gerekçelerde de can güvenliği tehlikede olan kadınlara destek ve hizmet sunan merkez ve sığınakların açılmasına yönelik çalışmalar yapılmalı, var olanlar desteklenmelidir.

8. 17 Şubat 1998 tarihinde tartışılmak üzere kamuoyunun bilgisine sunulan Medeni Kanun Değişikliği Tasarısı'nın (tasarıdaki madde numaralarının aslına uygun hale getirilmesi, evlenme yaşının 18'e yükseltilmesi kadınlar "yönelik aile baskısı"nın evlenmenin iptalini gerektiren hallere eklenmesi, boşanma davalarında davacının yerleşim yeri mahkemesine de yetki verilmesi, boşanma, evliliğin iptali ve ayrılık davalarında taraflardan birinin istemiyle gizli oturum yapılabilmesi, aile ihtisas mahkemelerinin mutlaka ve bir an önce kurulması) değişiklikleri yapmak kaydıyla ve bir bütün olarak TBMM'den geçirilerek yasallaştırılması için kampanya yürütülmelidir.

9. Devlet, aile içinde veya dışında kadına yönelik şiddetten sorumludur ve gerekli önlemleri almalıdır. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un adının dünyadaki diğer örneklerine uygun olarak "Şiddete Karşı Koruma Emri Kanunu" ya da "4320 Sayılı Koruma Yasası" şeklinde değiştirilmesi, Mevcut kanunun iki yıllık uygulamasının birikimiyle hazırlanan ve kurultayımızca onaylanan değişiklik teklifi uygulamada aksaklıklara yol açan "harç" konusuna açıklık getirilmesi; bu yasa kapsamındaki başvuruların ve kararın infazı için gerekli icrai işlemlerin tümünün harçtan muaf olduğunun açıkça belirtilmesi, kusurlu eş tabirinin "şiddet uygulayan" olarak değiştirilmesi, kendisine şiddet uygulananın ise "şiddet mağduru" olarak kullanılması eş sözcüğünün "birey" sözcüğü olarak değiştirilmesi, kararın uygulamasını izlemenin tefhimi veya tebliğle mümkün olması çerçevesinde değiştirilmesi için milletvekilleri ve Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'yle görüşmeler başlatılmalıdır.

10. Uzun vadede tamamen kaldırılması şartı ve dileğiyle, seks işçilerinin de katılımı sağlanarak var olan "Fuhuşla ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü" uluslararası seks işçileri bildirisi, kadın bakış açısı ve etiğiyle yeniden düzenlenmeli, ayrıca seks işçileri ile farklı cinsel tercihleri olan kişilere yönelik hukuki ve cezai yaptırımların getirilmesi ve artırılması girişimlerine son verilmelidir.

11. İş ve İşçi Bulma Kurumu ve SHÇEK'le ilgili yasalar içerisinde, şiddete uğramış kadınlara yönelik sosyal yardım konusuna yer verilmeli, ayrıca ekonomik durumu iyi olmayan ve danışma merkezleri ya da kadın sığınaklarından gönderilen kadınlar için her ildeki kreş, anaokulu ve gündüz bakımevlerinden ayrılan kontenjanların oranları artırılmalıdır.

KA-MER

1. KA-MER'in kuruculan olarak her birimiz bağımsız bir kadın çalışması başlatmayı veya böyle bir çalışmanın içinde olmayı düşünen kadınlardık. Karşımıza çıkan bir fırsatı değerlendirerek 1997 yılında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini kapsayan bir kadın araştırmasının hazırlık ve alan çalışmalarını yürüttük. Bu önemli deneyim sırasında yoğun olarak yaşamalarına rağmen, kadınların şiddeti tanımlamadıklarını gözledik, ya şiddet doğal yazgılar olarak görüyor ve kabulleniyor, ya da yaşadıklarını isimlendiremiyorlardı. Ender de olsa şiddetin farkında olan, adını koyabilen kadınlar da nereye, nasıl başvuracaklarını bilemedikleri için kendilerini çaresiz ve yalnız hissediyorlardı. Tüm bunlar bizde, böyle bir merkez açma isteği uyandırdı. Bütün kadınların başvurabileceği, yaşadıklarını korkusuzca ve güvenerek anlatabilecekleri, ayaklarının üzerinde durmaları için onlara destek olacak bir merkez düşündük. Hedefimiz kadınlarla birlikte, kadınlar için el ele çalışmak oldu. Düşündüklerimizi gerçekleştirebilmek için öncelikle birlikte anket çalışması yürüttüğümüz kadınlarla uzun süren tartışmalar yaşadık. Bizim için o zaman en net olan şey "bağımsızlık" ilkenizden ödün vermemektir. Bu tartışmalardan sonra bazı kadınlar ayrı çalışmayı tercih ettiler. Kalanlar olarak öncelikle bir taban çalışması yapmamız gerektiğini düşündük. Bu nedenle daha sonra KA-MER'in kurucusu olacak bir grup kadın, öncelikle Kadının İnsan Hakları için Bilinç Yükseltme Programları'na katıldık ve biz de grup çalışması yaptık. Grup çalışmaları süren bir yandan da aile içi şiddet yaşayan kadınlara danışmanlık yapacak bir Acil Yardım Hattı çalışması başlattık.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı bu işi yıllardır yapıyordu. Onların tecrübelerinden faydalanmak istediğimizi bildirdik. Bu hatta çalışacak olan arkadaşlarımızla birlikte İstanbul'a gidip nasıl başvuru aldıklarını, neler yaptıklarını onlarla birlikte görüşmelere girerek gördük. Daha sonra onlardan birkaç arkadaş bizi ziyaret ederek deneyimlerini aktardılar. Biz KA-MER olarak kuruluşumuz sırasında başlattığımız Acil Yardım Hattı çalışmamız için Mor Çatı'dan çok yararlı ve hoş destekler aldık. Bizi hep yüreklendirdiler. 1997 yılı Ağustos ayından bu yana haftada üç gün olmak üzere şiddet yaşayan kadınlara destek olmaya çalışıyoruz.

2. Merkezimiz, adı konamayan, tanımlanamayan kadına yönelik şiddetle bilince çıkarmayı, adını koymayı hedeflemiştir. Bunu, hem başvurusunu aldığımız kadınlar aracılığıyla, hem de yürüttüğümüz Bilinç Yükseltme Programları ile yapmaya çalışıyoruz. Yıllardan beri yaşadığı şiddet nedeniyle özgüvenini kaybetmiş, çaresizlik duyguları içindeki kadınları, yargılamadan, yalnız olmadıklarını hissettirerek dinliyor, bizden istedikleri desteği vermeye çalışıyor ve yeniden güven duymalarını sağlıyoruz. Başvuruların yoğunluğuna, çalışmalarımızdan faydalanan kadın sayısına ve üç yılda yaşadığımız büyümeye baktığımız zaman iyi gittiğini düşünüyoruz. Ancak, daha işin çok başındayız. Yapacak çok şey var. Kadını bireysel, hukuksal, kültürel ve sosyal anlamda güçlendirmenin çok iç içe gelişmeler olduğunu gördükten sonra da hedeflerimizi kadınların talepleri doğrultusunda yeniledik, genişlettik. Çünkü şiddete karşı koyan, bu anlamda yasal yollara başvuran kadını hiç olmazsa bir aşama daha desteklemek gerektiğine karar verdik. Bunun için istihdam çalışmaları ve çocukların bakımını üstlendiğimiz bir yuva çalışması başlattık.

Bölgenin çeşitli yerlerinden başvuru almaya başlamamız ve yine çevre illerden KA-MER benzeri çalışmalar yapmak istediklerini söyleyen kadınların olması bizi kadın danışma merkezlerinin artacağı yönünde umutlandırıyor. Bu konuda her türlü paylaşım da hazırdır. Elbette tüm bu çalışmalarımız sırasında birçok engelle karşılaştık. Kapalı, ataerkil bir toplum oluşumuz ve sözlü yasaların geçerli olduğu bir bölgede yaşıyor olmamız nedeniyle hem erkeklerden, hem de kabuklarını kırmakta zorlanan ve birey olmaktan korkan kadınlardan tepki aldık. Dünyayı kurtarıken bizi de kurtaracaklarını savunan siyasal oluşumların aleyhte propagandaları ile karşılaştık. Ayrıca bir sürü bürokratik engelle uğraşmak zorunda kaldık.

3. Bu mücadeleyi yürütürken tabii ki bazı beklentilerimiz var; • Kadınlar adına yürütülen, her biri birbirinden önemli çalışmalar yapan bir çok kuruluş olduğunu biliyoruz. Ancak, beraber yapılan pek bir şey olmadığı için dağınık bir görüntümüz var. Bu durumun değişmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu anlamda da bu yıl üçüncüsü yapılacak olan Kadın Kurultayı'ndan beklentilerimiz var. • Bu dağınıklığın gerçek sebeplerini tespit etmek gerektiğine inanıyoruz. Kimseye rakip olmak istemiyoruz. Gerçek dayanışma ve paylaşımlar yaşamak istiyoruz. Eğer bu iki beklentimiz gerçekleşirse geri kalan her şeyi başarabileceğimize inanıyoruz.

İletişim için: Aliemiri 4. Sokak 8/4 Yenişehir-Diyarbakır
Tel: 0412. 278 10 53 • Faks: 0412. 224 23 19

Bağımsız Kadın Derneği

1. Derneğimiz, Mersin'de kadın sorununa dair hiçbir tartışmanın ve faaliyetin varolmaması nedeniyle bu sorunların her alanda kadın bakış açısıyla gündeme getirilmesi ve tartışılabilir hale gelmesi, kadının ikincil konumunun dönüştürülmesi için kadınlarca somut önerilerin olgunlaşması ve kadın dayanışmasının sağlanması amacıyla kuruldu.

Demekleşmeden önceki bir yıl boyunca toplantılarımızı Bağımsız Kadın grubu adıyla sürdürdük. Bu süreçteki iç tartışmalar sonucunda demekleşmeye karar verdik. Henüz bir grup iken başka oluşumların öykülerinden ve deneyimlerinden yararlandık. Genelde kafamızın karışık olduğu konularda, bizden daha önce yola çıkmış ve daha çok yol almış grup ve kişilere sorunu aktararak deneyimlerini dinledik. Bu deneyim aktarımı genellikle telefon ve sohbet yolu ile oldu. Kaynak yayın desteği de aldık.

2. Kadın sorununu her alanda gündeme getirmeye gayret ederken, kapımızın en çok aile içi şiddet nedeniyle çalındığını görerek Sığınmaevi Projesi'ne odaklandık. Bu süreçte en büyük sıkıntının kadınlardaki özgüven eksikliği, güvenlik ve barınma sorunu, sağlık sorunu, işsizlik ve ekonomik sorunlar ve hukuki haklara ilişkin bilgisizlik veya yanlış bilgilendirme nedeniyle kullanılmaması ve bu hakların yetersizliği gibi sorunlar olduğunu pratik içinde tespit ederek bu çerçevede çalışmalar yürüttük.

Bu sorunlar çerçevesinde danıştığımız kadınlara kişisel ilişkilerimiz üzerinden destek vermeye çalıştık. Bizim açımızdan öğretici olan bu çalışmalar ne yazık ki kurumsallaşmış bir çözüme henüz ulaşmadı. Kadın sorunlarına ilişkin sistemli, kurumsal çözümler ve doğru mekanizmalar geliştirmedikçe, gönüllü kadın kuruluşları, kişisel ilişkilerini kullanarak destek vermeye çalışan, kişisel konum ve enerjisini çok fazla harcayarak az (nicel anlamda) iş yapıp, çok yıpranan durumunu sürdürmeye devam edecektir.

3. Bu sorunun, devlet, sivil toplum, yerel yönetim, medya ve üniversitelerden oluşan köşe taşlarının doğru ve demokratik bir bileşim ile işler bir model üretmesi en acil ihtiyacımızdır. Bu konudaki yöntem ve model önerimiz, konu tartışmaya açılır ise, detaylı bir şekilde aktarılabilir.

*İletişim için: Hastane Cad. Mersin İş Merkezi B Blok 47
Tel: 0324. 336 50 92 • Faks: 0324. 239 03 99*

Kadın Dayanışma Vakfı

1. Aralık 1990'da başlayan bir çalışma sonucu kadınlar tarafından kurulmuş ve kadın dayanışması yoluyla kadına yönelik şiddetle özellikle de aile içi şiddetle mücadele etmeyi amaçlayan bağımsız bir kuruluştur. Vakfımızın faaliyet alanları şunlardır:

- Vakfa ait olan kadın danışma merkezi ve kadın sığınmaevi ile şiddete uğrayan kadınlarla yanlarındaki çocuklarına ücretsiz hizmetler sunmak;
- Eğitimlerle kadınlara, gönüllülere ve meslek elemanlarına şiddetle mücadele konusunda bilgi aktarmak;
- Kamuoyuna ve medyaya yönelik çalışmalar ile de şiddetin meşruiyetini sona erdirmeye yönünde toplumsal değişime katkıda bulunmak.

Vakfın 1991 yılında Altındağ Belediyesi ile yapılan bir protokol çerçevesinde, Ekim 1991'de hizmete sunduğu Altındağ Kadın Danışma Merkezi, Türkiye'deki yerel yönetim-kadın kuruluşu işbirliği ile açılmış ilk Kadın Danışma Merkezi'dir. Bu protokol çerçevesinde, Altındağ Kadın Danışma Merkezi'nin iç işleyişi başka ülkelerin deneyimlerinden de yararlanarak hazırlanmış olan vakıf yönetmeliğinde yer alan kurallarla ve Vakıf tarafından gerçekleştirilmiş Altındağ Belediyesi iç işleyişe hiçbir müdahalede bulunmamıştır. Açıldığı günden bu yana 3000'i aşkın kadına psikolojik hukuksal danışmanlık ve iş-meslek danışmanlığı hizmetleri sunan Altındağ Kadın Danışma Merkezi, bugün tamamen ve sadece vakfa ait bir danışma merkezi olarak faaliyet göstermektedir. Ama son bir yıldır danışma merkezi ve sığınma evi ne yazık ki parasal sıkıntılarımızdan dolayı hizmet verememektedir.

Bornova Belediyesi Kadın Danışma Merkezi

1. Merkezimiz 1991 yılında kadınların şiddete karşı mücadele edebilmesi ve kadın bilincinin yükseltilmesi amacıyla kurulmuştur. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki kadınların böyle bir kuruluşa daha çok ihtiyacı olduğu düşünülerek merkezimiz, Bornova ilçesinin görece daha yoksul olan Çamdibi bölgesinde kurulmuştur.

2. Şiddetle mücadele konusunda çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bunlar, şiddete maruz kalan kadına uzun süreli psikolojik destek vermek, hukuki hakları konusunda (özellikle 4320 sayılı yasa) bilgilendirmek ve ekonomik düzeyi düşük olup hukuki yardım talebinde bulunan kadınları gerekli yerlere yönlendirmek (baro, gönüllü çalışan avukatlar gibi), sığınmaevi hakkında bilgi vermek ve yönlendirmek, grup çalışmaları düzenleyerek şiddet ve etkileri konusunda kadınları bilinçlendirmek (bu çalışmalar şiddet üzerine film seyredip ardından bir söyleşi düzenlemek veya şiddet üzerine bir panel yapmak gibi). Karşılaştığımız zorluklar ve engeller, özellikle ekonomik düzeyi düşük kadınların şiddet ortamından uzaklaşip yeni bir yaşam kurmalarının güçlüğü. Hiç bir sosyal desteği olmadığı için ve olanakları çok kısıtlı olduğu için vermiş olduğumuz destek bir süre sonra etkisini yitiriyor ve kadın tekrar şiddet ortamına geri dönüyor. Özellikle bu yaz sığınmaevi konusunda ciddi problemler yaşadık. Yeterli yatak sayısı olmadığı için pek çok kadın kritik olan geçiş döneminde evine dönmek zorunda kaldı. Orada kalanlar içinde yeterli psiko-sosyal ve ekonomik destek olmaması psikolojik bir çöküntü yarattı ve şiddet ortamına geri dönmeye belirleyici oldu. 4320 sayılı yasanın uygulanması konusunda özellikle karakollarda ve mahkemede çok fazla güçlük yaşandı ve halen de yaşanmakta.

3. Kadınların bilinçlendirilmesine yönelik eğitim faaliyetlerinin artırılması ve şiddetin üçüncü sayfa haberi olmaktan çıkarılması, 4320 sayılı yasanın biraz daha genişletilmesi ve gerektiği şekilde uygulanması konusunda çalışmalar yürütülmesi, sığınmaevi sayısının artırılması ve rehabilitasyona yönelik daha ciddi çalışmalar yapılması, burada kalan kadınlara ve onların çocuklarına belirli bir süre resmi kurumlarca ekonomik destek sağlanması ve daha sonra bu kadınlara iş bulma konusunda öncelik tanınması. Ayrıca çalışma süresince çocukların bakımı için ücretsiz (ya da en azından düşük ücretli) kreşlerin sağlanması, yerel yönetimlerin bu konuda çalışmalar yürütmesi için gerekli yasal düzenlemelerin getirilmesi (aksi halde yerel yönetimler bu konuda hiç bir şey yapmıyor).

*İletişim için: Bornova Beld., Çamdibi Şub., Pazaryeri yanı, Çamdibi-İzmir
Tel: 0232. 461 47 94 • Faks: 0232. 435 07 12*

2. Vakfımız, Danışma Merkezi ve Sığınmaevi açarak kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda katkı sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca bu konu ile ilgili projeler, seminerler, toplantılar ve paneller düzenlemiştir.

Vakfımız bu çalışmaları yaparken kadına yönelik şiddet konusundaki işlevini yerine getirmeye çalışmıştır. Ancak böylesine yaygın bir konuda kadına yönelik çalışma yapan bütün sivil toplum örgütlerinin etkili bir politika izleyerek çalışmalar yapması gerektiğini düşünüyoruz.

Vakfımızın yıllardır yaptığı çalışmalar bizlere bu konuda birçok tecrübe kazandırmıştır. Kazandığımız bu tecrübeleri diğer kadın örgütleriyle paylaşarak bu konuda yeni bir ruh oluşturmak ve yaygınlaştırmak gerekmektedir.

3. Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda tüm ilgili taraflarca, son yıllarda yitirdiğimizi düşündüğümüz mücadele ruhunu yeniden canlandırmak için biraraya gelerek edinilen tecrübeler ışığında tartışma grupları oluşturmak ve geçmişin bir öz eleştirisini yapmak gibi bir çok alternatif olabilir.

*İletişim için: Mithat Paşa Caddesi 10/11 Ankara
Tel: 0312. 435 00 70 • Faks: 0312 435 00 70*

Zonguldak Barosu

Zonguldak Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak ilimizde kadına yönelik şiddete karşı mücadelemizde, tüm demokratik kitle örgütlerini de yanımıza alarak, öncelikle ilimizde bir "Kadın Barınma Evi" kurulabilmesinin çareleri ve çabalarına ağırlık verildi. Bu çalışmalarımız sonucunda Sosyal Hizmetlerden sorumlu Devlet Bakanlığının 13.03.1998 tarihli olurları ile "Aile Toplum Merkezi" kurulmasına karar verilmiştir. Kurulmuş olması memnuniyet verici olmakla birlikte arzu edilen hizmeti verememektedir. Birimin donanımı bile oluşuma katılan derneklerin katkıları ile sağlanmıştır. Doktor, psikolog ve psikiyatr ve hemşire kadrosu olması gereken bu birimde bunların hiç bir yoktur. Zonguldak Barosu, bu birime başvuruda bulunan kadınlara ücretsiz danışmanlık görevini sürdürmektedir.

Zonguldak Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak kadına yönelik şiddet karşısında yapılan panellere konuşmacı olarak katıldık. Her fırsatta konunun önemini vurguladık.

Zonguldak ADD önderliğinde oluşan Cumhuriyet Kadınları Platformunda yer alan Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü ve Zonguldak Valiliği ile birlikte İlköğretim Okullarının toplantı salonlarında öğrenci anneleri ve diğer kadınların katılımları ile sorun sahipleri ile birlikte tartışmak çözümler üretmek ve dolayısı ile daha çok kadına ulaşma imkanı sağladık. Bu çalışmalardan birini de 19 köyün taşımacı eğitimle birlikte eğitim gördüğü Sivrililer Beldesi İlköğretim okulunda gerçekleştirdik ve çok yararlı bir toplantıya vesile olduk. Bu çalışmanın birini de "Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun"un tanıtımını sağlamak yönünde gerçekleştirdik. Görsel ve yazılı basında kanunu izah ettik ve en önemli Emniyet Müdürlüğü bünyesinde karakol komiserleri ile yaptığımız toplantıda şiddetin toplumun her kesimini direkt ilgilendirdiğini bu nedenle şiddetin her türlüşünün her aşamada önemsemesi gerektiğini ve daha duyarlı olmamız gerektiği konusunda görüşlerimizi paylaştık. Medeni Yasa değişikliği konusunda meclise, vekillere faksılar çektik. 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü'nü anlamlı kılmaya çalıştık.

Yaptığımız çalışmaların yeterli olmadığının bilincindeyiz. Toplumun konuya daha duyarlı olmasını sağlamak hepimizin görevi olmalıdır.

Av. Saim Ekşi
Zonguldak Barosu Kadın Hakları
Komisyon Sözcüsü

Akidenin Yardım Sandığı ve Şiddete Uğrayan Kadınlarla Dayanışma

Antalya'daki AKİDE, aslında kadınlar arasında dayanışma ile kadınların el becerilerini gelire dönüştürmelerine destek veren bir kuruluş. Yaklaşık 1-1,5 yıl önce ziyaret ettiğimde, sadece el becerilerini gelire dönüştürüyorlardı, kendilerini de dönüştürmekle meşgullerdi. Herşeyi birlikte düşünmeye, birlikte yapmaya çalışıyorlardı. Anlatmışlar, dinlemiştim. Minicik bir sandıkları vardı, ortak bir kasacık. Sattıkları çaydan, tosttan birikiyordu içindekiler. Aralarında ihtiyaç duyana borç ya da bağış vermekte kullanıyorlardı. Şiddete uğramış bir kadına da bu sandık açveriliyordu.

Ayrıca, kadının hayatını yeniden kurmasına, iş ya da ev ararken ya da iş ve işlemlerini halletmek için koşuşturmakta çocuklarına bakarak, yeni evine eşya bulup buluşturarak da destek veriyorlardı. Şiddete karşı dayanışmanın ince, güzel bir örneğiymiş gördüklerim. Bu sayının özelliği nedeniyle, bir kere daha paylaşayım dedim...

Nazik Işık

Cinsiyetçiliğe Karşı Kurumsal Dönüşüm Eğitim Programları

KASAUM tarafından, 1996 yılında ilk kez, kamu çalışanlarına yönelik "Karakoldaki Dostumuz" isimli bir eğitim programı hazırlandı. Programın amacı, aile içi şiddete uğrayan kadınlara hizmet veren polis memurlarına bu alanda belli bir duyarlılık kazandırılması ve şiddet mağdurlarının emniyet görevlilerine başvurmalarını engelleyen karakol/polis imajının değiştirilmesini sağlamaktır.

Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı karakollarda görevli 93 amir ve memurun katıldığı programın sonunda, bu tür eğitim programlarının kurumsal bir yeniden yapılanma ile birlikte yürütülmediğinde işlevsel olamayacağı saptandı. Ayrıca, destekleyici kurumların sayısı artırılmadan aile içi şiddete duyarlılık kazandırılmasının anlamlı bir dönüşüme yol açmadığı görüldü.

**EMEĞİN,
YAŞAMIN,
AŞKIN
YARISI BİZİM.**

Istanbul'da Geçmişimizi ve Geleceğimizi, Biraz da Kendimizi Nasıl Hissettiğimizi Konuştuk...

Heinrich Böll Vakfı İstanbul Bürosu, altı yıldır kadın kuruluşlarının destek vermekte. Vakıf, projelerine destek verdiği kadın kuruluşlarından temsilcileri 30 Eylül-1 Ekim günleri, İstanbul'da bir araya getirdi ve yaptıklarının ne kadar yararlı olduğunu, ağırlık noktalarının iyi saptanmış olup olmadığını tartıştı. İkinci günlük bu çalışma, kolaylaştırıcı Jülide Aral'ın da katkılarıyla, bizler için de gerçekten çok canlı bir konuşma, değerlendirme ortamı oldu. Deneyimlerimizin ışığında geçmiş ve geleceği konuştuk, ülke içindeki ve uluslararası platformdaki gelişmeler karşısında bizi bekleyenlere göz attık, bir anlamda biz de ihtiyaç belirlemesi yaptık. Toplantının katılımcıları şu kuruluşlardan kadınlardı: Uçan Süpürge, Ka-Mer, Mor Çatı, Ege Kadın Dayanışma Vakfı, Pazartesi ve İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi (Kadın Emekini Güçlendirme, Vakfı ile Kadının İnsan Hakları Projesi zamanın kendilerine uygun düşmemesi nedeniyle çalışmaya katılamadılar). Bu çalışma, kadın hareketinde uzun yıllardır ihtiyaç duyduğum bir buluşma ve paylaşma türünün benim için ilk örneği oldu. Benim bir türlü üretilmediğim bu buluşma ve paylaşmayı gerçekleştirdiği için Heinrich Böll Vakfı'na, Vakfın bir anlamda bizim hareketimizden olan çalışanları Fügen ve Zeynep'e teşekkür borçluyum.

Nazik İşık

ODTÜ Öğrenci Derneği

Girişimci Kadın Komisyonu olarak, 1997'de çalışmalarımıza başladık. Komisyonumuz üniversiteli genç kadının sorunlarını toplumsal sorunlara bağdaştırarak, tüm genç kadınlarla birlikte mücadele etmek amacıyla kurulan bir oluşumdur. Afiş, bildiri, duvar gazetesi, film gösterimi ve anket çalışması yoluyla insanlara ulaşmaya çalışmaktayız. Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze karşı yürütülen kampanya çalışmalarımıza yön vermiş ve kadın komisyonu İstanbul'da emekçi Kadınlar Birliği'nin öncülüğünde gerçekleştirilen Kurultay'a katılmıştır. Ayrıca, 8 Ekim'de Ankara'da yapılan 2000 Dünya Kadın Yürüyüşü'nde de yer almıştır. Şu anda yürüttüğümüz anket çalışması ile ODTÜ'deki genç kadının sorunlarını belirlemeye çalışmaktayız. 25 Kasım 2000 Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Hayır Günü'ne yönelik çalışmalarımız da sürmektedir.

ODTUKADINKOM@hotmail.com

**Kürt Kadın Dergisi
"Roza"
Yayın Hayatına
Bir Süre Ara Verdi**

1996 Martında ilk sayısı çıkan cinsiyetçiliğe ve ırkçılığa karşı kürt kadın dergisi Roza, 4. Yıl dönümünde özel bir sayı çıkartarak yayın hayatına bir süreliğine ara vereceğini duyurdu. Ekonomik problemleri olmasına rağmen ara verişlerinin ana sebebinin buna bağlamak istemeyen Roza'lı kadınlar "Roza'da yapmak istediğimiz yenilikler için ara vermek zorunda kaldık" diyorlar ve ekliyorlar: "Kürt kadın alanında araştırma yapmak, varolanları kaydetmek, ülkedeki değişimleri izlemek ve kendi alanımızda bir bilgi birikimi yaratmak önemli bir ihtiyaç olarak dayatmıştı. Günlük politika üzerinde fikir beyan etmek yetmiyordu. Roza'nın ciddi bir değişime ihtiyacı vardı. Politik hatında ve hedefinde değil, içeriğinin kalitesinde değişikliğe ihtiyaç vardı..."

Avrasya Yönetici Kadınlar Kongresi

Marmara Grubu Vakfı İnsan Hakları Platformu 2 Kasım 2000 tarihinde, Avrasya Ekonomi Zirvesi paralelinde "Avrasya Yönetici Kadınlar Kongresi"ni düzenledi. İstanbul The Marmara Otelinde yapılan kongrenin konusu, kadın2000, 21. Yüzyılda toplumsal cinsiyet eşitliği, kalkınma ve barıştı.

İletişim için: Tel: 0212. 213 05 56 (3 hat) • Faks: 0212 213 05 59

Kadına Karşı Şiddet Konusunda Eğitici Eğitimindeydik

WAVE (Şiddete Karşı Kadınlar -Women Against Violence Europe), Avrupa Birliği DAPHNE İnisiyatifi tarafından desteklenen, çeşitli Avrupa ülkesi kadın sivil toplum örgütlerinin odak noktalarını (focal point) oluşturduğu bir ağ örgütlenmesi. Ağın ana amacı kadınlara ve çocuklara karşı şiddeti önlemek. WAVE'in Türkiye odak noktalarından olan "Kadın2000 Kadının İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi" adına 5-9 Eylül 2000 tarihleri arasında Strobl/Avusturya'da düzenlenen "Kadına Karşı Şiddet konusunda Eğitici Eğitimi" seminerindeydik.

WAVE Viyana ofisinin, diğer ülkelerden uzmanların katılımı ile geliştirmekte olduğu Eğitim Programı/ Manuelinin kullanıldığı seminerin hedefi, genel olarak profesyonellere (polis, sosyal hizmet uzmanı, tıp doktoru, avukat ve hakimler) kadına karşı şiddet konusunda eğitim vermek üzere, katılımcıların, eğitici kapasitesinin geliştirilmesiydi. Program ana hatları ile iki bölümden oluşmaktaydı. "Temel Modül" diye adlandırılan ilk bölümde, kadına karşı şiddet konusunda tüm mesleki grupları ilgilendiren temel konular kapsandı. İkinci bölüm ise farklı profesyonellere yönelik çalışmaların kapsandığı "Spesifik Modül"lerden oluşturulmuştu. Dokuz farklı ülkeden 19 katılımcının yer aldığı eğitim semineri, aynı zamanda şiddet eğitimi konusunda tecrübe değişimine de fırsat vermesi açısından önemliydi. Katılımcıların tümünün Avrupa'nın farklı ülkelerinde kadına karşı şiddet konusunda farklı düzeylerde çalışmalar yapan sivil toplum örgütlerinin temsilcileri olması, Avrupa'da şiddet karşıtı faaliyetlerin ve çalışmaların hikayesinden kesitler vermesi açısından da aydınlatıcı olmuştur.

Sonuç olarak, Kadın2000 ekibi bu eğitimden kollarının altında henüz tamamlanma aşamasında olan Eğitim Programı Dosyaları, 17 yeni feminist dostlarının iletişim adresleri, işbirliği planları ve kadına karşı şiddet eğitimi konusunda gidilecek uzun yolların köşe taşlarına ilişkin yeni fikirlerle, yeni çalışmalar için donanım ve motivasyonları ile memleketlerine döndü. İlgilenenler için WAVE ve Kadın2000'in iletişim adresleri şöyle:

WAVE -Austrian Women's Shelter Network-Information Centre Against Violence
Hofgasse 91/4, A-1050 Vienna, Austria
Tel: 43-1-548 27 20 • Faks: 43-1-548 27 20-27

Kadın2000-Kadın İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi
Tel: 0312. 467 13 37 • Faks: 0312. 468 18 33

Zelina Ünal'dı Öztürk

Kadınların Başarılarıyla Sonuçlanmış Bir Sarkıntılık Öyküsü

14 Temmuz 2000, cuma günü, Sıhhiye'de saat 11.00 sıralarında, sırtımda ve elimde iki çanta, kulağımda walkman ile çalıştığım üniversitemin servis durağına yürürken birden arkadan elle tecize uğradım. Avazım çıktığı kadar bağırıp, kaçan adamı kovalarken, çevreden yetişen yedi, sekiz kişi tacizciyi yakaladı. O kadar öfkeliydim ki, saldırgan tek bir sözcük söyleyemediği gibi, her dediğimi yaptı, korkudan ve şaşkınlıktan. Yakalayanlardan en az birinin tanık olarak karakola gelmesi için, çok ısrar ettim, ama hiç kimse benimle gelmek istemedi. Bunun üzerine saldırganı tek başıma, Necatibey Karakolu'na götürüp, şikayetçi oldum. Saldırganın, Türk Ceza Kanunu'nun 421/2. maddesi gereğince yargılanmasına karar verilince, duruşma 5 Ekim 2000 tarihinde gerçekleşti. Kadın arkadaşlarım beni desteklemek için oradaydılar. Sonuçta, sanığa altı ay hapis cezası verildi. Ceza önce beş aya indirilip, ardından paraya çevrildi; sonra da beş yıl ertelendi; ama o, artık sarkıntılık suçundan hüküm giymiş bir sabıkalı.

Serpil Aygün Cengiz, scengiz@baskent.edu.tr

Üçüncü Ulusal Sosyoloji Kongresi

Sosyoloji Derneği ve Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümünün birlikte düzenlediği Üçüncü Ulusal Sosyoloji Kongresi 2-4 Kasım 2000 tarihleri arasında Eskişehir'de gerçekleştirildi. Yeni Sosyolojik Arayışlar: Dünyada ve Türkiye'de Farklılaşma, Çatışma ve Bütünleşme olarak belirlenen ana tema çerçevesinde üç gün boyunca aile, sosyoloji ve kurum, kültür, nüfus ve sağlık, siyaset, kimlik, din, sanayi, iletişim, çevre, toplumsal süreçler, sosyoloji ve küreselleşme, toplumsal sorunlar, gençlik, sivil toplum, sosyoloji ve metodoloji, Türkiye'de Sosyoloji, Kentleşme ve Yerel Yönetimler gibi konularda yirmiden fazla oturum ve metodoloji, din sosyolojisi, Avrupa Topluluğu ve Yeniden Yerleşim Projeleri başlıklarında dört atölye çalışması gerçekleştirildi. Kongrede bir oturum da kadın konusuna ayrılmıştı. Bu oturumda Mine Tan ise oturum başkanı, Nilay Çabuk, Yıldız Ecevit, Çağlayan Kovanlıkaya, Serap Suğur, Belma Tokuroğlu ve Dilek Ulu konuşmacıydı. Kongre'de yer alan bildiriler yakın bir tarihte kitap olarak basılacak.

kasap@humanity.ankara.edu.tr

III. Kadın Sığınakları Kurultayı

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın çağrısı ve Heinrich Böll Vakfı'nın desteğiyle Kadın Sığınakları Kurultayı'nın üçüncüsü 18-20 Kasım 2000 tarihleri arasında İstanbul'da yapıldı. Kurultaya, kadına yönelik şiddetle mücadele eden, kadın sığınakları ve danışma merkezleri açmış ya da açmak üzere olan kadın gruplarının, toplum merkezlerinin, SHÇEK Genel Müdürlüğü'nün, bağımsız kadın grupları ve dergilerinin temsilcilerinden yaklaşık 150 kadın katıldı.

Üç günlük yoğun çalışmanın birinci gününde katılımcılar bir yıl içinde kadına yönelik şiddet konusunda yaptıkları çalışmaları birbirlerine aktararak çözüm önerileri üzerine konuştular. İkinci günde Ekonomi, Hukuk, Eğitim ve Medya, Sağlık ve Yerel Yönetimler olmak üzere beş çalışma grubu oluşturuldu. Buradan çıkan öneriler, Sonuç Bildirisi'nde yer aldı. Üçüncü gün, Sonuç Bildirisi oluşturuldu ve 25 Kasım'da tüm illerde kadına yönelik karşı ortak bir basın açıklaması yapılmasına karar verildi.

Kadınlar sokaklarda "Bu yıl da şiddete hayır" diyecekler. Kapalı olan sığınakların açılması, yeni sığınaklar açılmasının desteklenmesi, kadına yönelik şiddet konusunda kamuoyunda duyarlılık yaratılması, yasalarda var olan kadına yönelik ayrımcı maddelerin değiştirilmesi gibi kadınların her alanda yaşadıkları şiddetin önlenmesi için örgütlü ve sistemli bir mücadele verilmesi ve konuyla ilgili tüm kurum ve kuruluşlara görevlerinin hatırlatılmasına karar verildi.

Daha güçlü ve daha örgütlü bir mücadele için kadınlar bir arada olma sözüyle seneye başka bir ilde buluşmak üzere Kurultay'dan ayrıldı.

Kurultay'la ilgili detaylara bir sonraki sayımızda yer vereceğiz.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Avrupa Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Artık Prof. Dr. Ayşe Akın

Avrupalı 9 üye ülke geçen ay Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanlığına oy birliği ile Prof. Dr. Ayşe Akın'ı seçti. Bu yönetim kurulu, 51 ülkeden oluşan WHO Avrupa Bölgesi adına, yürütülecek programları saptayan ve onaylayan merci. Ayşe Akın, 2001-2002 döneminde de, WHO Genel Kurulunda 51 ülkenin 4-5 kişi ile temsil edildiği yaklaşık 500 kişilik bir ekibe başkanlık yapacak.

Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonuna Türkiye'den Başkan Yardımcısı

Temel 1928'de bir kadının tek başına bir banka hesabı açtırmaya hakkı olmadığı Fransa'da 5 kadın avukat tarafından atılan Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonunun 6-10 Eylül tarihlerinde yapılan 17. Genel Kongresinde Türk Hukukçu Kadınlar Derneği üyelerinden avukat Ayşen Önen federasyon başkan yardımcılığına seçildi. Türkiye için bir ilkin gerçekleştiği kongreye 35 ülkeye bağlı Hukukçu Kadınlar derneklerine üye 200 delege katıldı. Ana temanın 'şiddet' olduğu Kongrede, töre cinayetlerinden, günlük hayatta uygulanan şiddete kadar bilgi verildiğini belirten Önen, Türkiye'de kadınları hukukla barıştırmak için her yerde ücretsiz danışma bürolarının kurulması gerektiğini söyledi. Federasyonun bir sonraki toplantısı İstanbul'da yapılacak. (Radikal, 21.9.2000)

Güvernörler Kurulu'na Anakültür'den Ceylan Orhun Seçildi

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kadının sosyo-kültürel kalkınma sürecine katılımını destekleyici kültürel etkinlikler düzenleyen Anakültür, suya dayalı bir kalkınma projesi olan GAP kapsamındaki çalışmaları nedeniyle, dünya su politikalarına yön vermek üzere kurulmuş olan Dünya Su Konseyi'nin 18-20 Ekim 2000 tarihlerinde Marsilya-Fransa'da yapılan ikinci Genel Kurulu'nda Anakültür'ün kurucu başkanı Ceylan Orhun, Güvernörler Kurulu'na seçilen iki kadından biri oldu. Gelecek üç yıl için seçilen yeni Güvernörler Kurulu, yaptığı ilk toplantısında Anakültür'ün Dünya Su Konseyi üyeliğini de onayladı.

Aile İçi Şiddeti Yaşıyorsanız Ne Yapacaksınız?

Aile içi şiddet gündemin ilk sıralarına yerleşirken görüntülerde hep yara-bere içinde, elinde ya da kucagında ağlayan çocukları ile kadınlar yer alıyor. Aile içi şiddete en çok kadınlar maruz kalıyor. Aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar için yasal açıdan önerilebilecek çok şey var. Şöyle ki;

cinsel şiddete maruz kalmışsa;

- hiç bir şekilde yıkanıp temizlenmemeli,
- kıyafetini değiştirmemeli

fiziksel, cinsel, psikolojik ve sözel şiddete maruz kalmışsa;

- şiddet sonrası mutlaka karakola başvurulmalı,
- yanına kendisine destek olabilecek birini almalı,
- kendisi okuma-yazma bilmiyorsa bu kişi mutlaka okuma- yazma bilen birisi olmalı,

karakolda görevlilere;

- Tüm olayı olduğu gibi anlatmalı,

- Tutanağa tüm olayın olduğu gibi geçip geçmediği kontrol etmeli,

- Müdahale edip bunları düzeltirmeli,

- Kendisine şiddet uygulayan bir bıçak, tabanca, makas, satır, şiş, sopa, kemer, v.b. ne ile saldırmış ise bunu mutlaka karakol ifadesine yazdırmalı,

- Aynı kelimelerle karakol tutanağına yazdırmalı,

- Karakoldan ayrılırken yaptığı bu başvuruya ait evrak kayıt numarasını ve başvuru tarihini bir kağıda not almayı da ihmal etmemeli,

- Daha sonra üzerinde hiçbir fiziksel iz bulunmasa dahi "adli tıbb" sevkini istemeli ve karakol görevlileri buna gerek olmadığını söyleseler de bu isteğinde ısrar etmeli,

- Adli tıpta hiç çekinmeden vücudunda var olan tüm izleri görevli doktora göstermeli,

- Adli tıp doktoru fiziksel bir iz bulamazsa, ona aldığı darbeleri ve kendisine ne ile vurulduğunu mutlaka doktora söylemeli,

- Bütün bu anlattıklarının "adli tıp raporunda" tıbbi karşılığı ile yer alıp almadığı kontrol etmeli ve bir eksik varsa bunu düzeltirmeli,

- Bu arada vücudunda her hangi bir kırık çıkık varsa veya kafasını sert bir yere vurmuşsa bu şiddet olayı sırasında adli tıp doktorundan mutlaka film çekilmesi için hasteneye sevkini istemeli,

- Fiziksel şiddete değil de psikolojik şiddete maruz kalmışsa, (mesela tehdit edilmiş veya korkutulmuş da evden kaçmak zorunda kalmışsa doğal olarak üzerinde hiçbir fiziksel belirti olmayacaktır) bu durumda da yine karakola ve adli tıba gittikten sonra adli tıp doktorundan kendisini hastanenin "psikiyatri servisine" sevk etmesini istemeli ve bu konuda ısrarcı olmalı (artık psikiyatr raporları ile tecavüz olayları bile kanıtlanabiliyor),

- Bütün bu işlemlerden sonra adli tıp raporunu karakola götürürken bunun bir fotokopisini mutlaka almalıdır.

Adli tıptan 10 gün ve daha fazla rapor alabilirse veya şiddet uygulayanın kendisine ne ile saldırdığını ve/veya ne ile tehdit ettiği karakol tutanağına yazdırsa, kendisine şiddet uygulayan kişi hakkında savcılık tarafından doğrudan ceza davası açılır; aksi hallerde kendisinin şahsi ceza davası açması gerekecektir.

Tüm bu belgeleri toparlayan kadın bunları daha sonra açacağı boşanma davasında kullanabileceği gibi, kendi beyanını güçlendireceği için 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesine yapacağı başvuruda da kullanabilir.

4320

Sayılı Yasanın Değiştirilmesi Çalışmaları Hakkında

Aile içi şiddet kavramı yasal anlamda ilk kez bu yasa ile ifade edilmiştir. Yasada "aile içi şiddet" olgusu, "aynı çatı altında yaşama" ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca ikametgahları aynı olduğu halde her bakımdan birlikte yaşayan yakın akrabalar arasındaki şiddet olayları (kaynana ve görümcelerin sık sık evine gelerek geline şiddet uygulaması, vb.) da sözel yorum halinde bu yasa ile önlenememektedir. Yasanın kapsamının bu durumları gözönüne alınarak genişletilmesi gereği doğmuştur.

Yasada aile içi şiddet kavramı tanımlanamamıştır. Sulh Hukuk Mahkemeleri'nde yapılan başvuruları yeterli görülmeyip, şiddetin belgesinin arandığı şeklindedir. Bilindiği gibi ancak fiziksel şiddeti belgelemek mümkündür. Psikolojik, sözel şiddetin ve ekonomik mahrum bırakılmanın kanıtı yoktur. Yasa, aile içi şiddeti, fiziksel şiddet ile sınırlı tutmadığı halde uygulamada sadece fiziksel şiddet dikkate alınmaktadır.

Yasanın öngördüğü tedbirlerin Türk Medeni Yasası ve Türk Ceza Yasasındaki tedbirleri ortadan kaldırıp kaldırmadığı konusu da, uygulayıcılar arasında tartışmalıdır. Yasanın birinci maddesinin ilk cümlesinde yer alan "Türk Kanunu Medenisinde yer alan tedbirlerden ayrı olarak..." ifadesi bu tedbirlerin birlikte uygulanacağını göstermektedir. Asliye Hukuk Mahkemelerindeki boşanma davalarında, Medeni Yasada var olan tedbirler 4320 sayılı Yasa sonrasında gözardı edilerek uygulanmamaktadır. Bu nedenlerle söz konusu yasa hakkında karar verme yetkisi, boşanma davası açılmış olması halleri için Asliye Hukuk mahkemelerine de verilmesi gereklidir.

Yasada yer alan koruma kararının infazı konusunda da sorunlar çıkmaktadır. Hatta koruma tedbirlerinin tam olarak uygulanmaması ve bir takım aksaklıklar nedeniyle şiddetin engellenemediğine hatta arttığına da tanık olunmaktadır. Yasada, kararların infazla görevli ve yetkili makam karakollardır. Ancak karakollar kendilerine bir üst yazı ile bunun bildirilmesini istemektedirler. Buna ise ancak savcılar yetkilidir. Bu durumda Sulh Hukuk Hakimleri gerek kendilerine doğrudan yapılan başvurularda, gerekse Cumhuriyet Savcılarının bildirimleri ile gelen olaylarda verdikleri kararın, Cumhuriyet Savcılarının infaz amacıyla duyurulan, savcılarının da kararın uygulama ile ilgili bir üst yazı ile ilgili karakollara duyurmasının infazın başlaması ve uygulaması açısından etkili olacağı görüşü getirilmektedir. Zira yasada infazın başlaması konusunda bir hüküm yoktur. Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun doğru tespitinde olduğu gibi, zabıta, asker kişiler, polisler, hakim ve savcılar gibi silah taşımaya yetkili kişilerin, taşıdıkları silahları yasa gereğince zabıtaya teslim etmeleri konusu da tartışılan sorunlardan biridir. Bu durumlarda Sulh Hukuk Hakim'i'nin kararın bir örneğinin hakkında tedbir alınan kişinin, üst sicil amirine bildiriminin yeterli olacağı belirtilmekte, bu hususunda yasada belirtilmesi gereği üzerinde durulmaktadır.

Yasada koruma kararları içinde, nafaka da yer almaktadır. Yasaya göre nafaka, mağdurların yaşam düzeyine göre belirlenecektir. Sadece 'mağdurların' yaşam düzeylerini gösteren belgeler, nafaka takdiri için yeterli olmak durumundadır. Oysa uygulamada hakimler tarafların her ikisinin de gelir durumlarına dair belge istemektedirler. Ayrıca müşterek yaşanan evin kiralık olması ve kira kontratının da evden koruma kararı uyarınca uzaklaştırılan eş üzerine yapılmış olması halinde de, şiddete maruz kalmış kadının mağduriyeti artmaktadır. Bu nedenle tespit edilecek nafaka bedeli içine kira bedelinin de alınması gereği vurgulanmaktadır. Yukarıda söz edilen aksaklıkların ortadan kaldırılması hususunda Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve bünyesindeki Gönüllü Kadın Kuruluşları Hukuk Komisyonu, gerek Kadın Sığınakları Kurultayı'nın konuya ilişkin kararları, gerekse Baroların ve TÜBAKKOM'un konuya ilişkin görüşleri dikkate alınarak KSSGM tarafından, bu Yasanın değiştirilmesine dair bir Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Bu değişiklik tasarısında;

1. "Kusurlu eş" ifadesi çıkarılmış, yerine Kanunun konuluş amacına ve birinci maddenin birinci fıkrasına uygun olan "şiddet uygulayan birey" ifadesi getirilmiştir.

2. Kanunun birinci maddesindeki "Tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükümlenacağı kusurlu eşe ihtar olunur" ifadesi de yargı bağımsızlığını korumak ve birinci fıkra ile uyumu sağlamak amacıyla "tutuklanabileceği ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükümlenebileceği ihtar olunur" şeklinde değiştirilmiştir.

3. Kanunun uygulanmasında başvuru harca tabi olmamakla birlikte, uygulamanın sağlanması amacı ile yapılan icrai işlemlerde harç alınması kadının ekonomik açıdan korumaya yönelik bu kanunun amacına aykırı olduğundan icra işlemleri aşamasında da harç alınmamasına dair bir hüküm de birinci maddeye eklenmiştir.

4. Kanunun ikinci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesindeki "eş" kavramı da yine birinci fıkra hükmü ile uyum açısından "birey" olarak değiştirilmiştir.

5. Kanuna gelen eleştiriler doğrultusunda, tedbir kararına uyulmaması halinde verilen hapis cezasının paraya çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceğine dair bir hüküm eklenmiştir.

Av. Ayşegül Güngör

Fotoğraf: KEK Ajansı, 2000

Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da Getirilen Tedbirler

Bu kanun aynı çatı altında yaşayan tüm aile bireylerini kapsıyor. Kanunda getirilen tedbirler, şiddet uygulayan kişinin;

1. Aynı çatı altında yaşadığı aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,
2. Ortak yaşanan evden uzaklaştırılarak bu evin kullanımının diğer aile bireylerine bırakılması,
3. Çocukların okullarına, eşinin ve eğer varsa şiddet mağduru diğer aile bireylerinin işyerlerine yaklaşmaması,
4. Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,
5. Aile bireylerini iletişim vasıtaları ile rahatsız etmemesi,
6. Varsa silah ve benzeri araçların güvenlik güçlerine teslim etmesi,
7. Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması,
8. Şiddet mağdurlarının yaşam düzeyleri göz önünde bulundurularak, bunlara şiddet uygulayan kişi tarafından tedbir nafakası ödenmesine hükmedilmesi.

Alınan bu tedbir kararlarına şiddet uygulayan kişinin uymaması halinde, durumun karakola bildirilmesi ile 3 ay hapis cezasına çarptırılıyor. Bu kanuna dayanarak yapılacak başvuru harca tabi değildir.

Kadınlara düşen tek bir görev var, kendilerine güvenmeleri ve birbirlerine destek olmaları.

PEKİN+5

Kadına Yönelik Şiddet ve Uluslararası Metinler

1995 Eylül'ünde Pekin'de toplanan binlerce kadın, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı ile dünya hükümetlerine çağrıda bulunarak 1975'te Birinci Dünya Kadın Konferansı'nda başlayan süreci hızlandırmaya davet etti. Konferans kararlarının ülke taahhütleri doğrultusunda yaşama geçirilmesi için 2000 yılı son tarih olarak belirlendi. Pekin'de hazırlanan Deklarasyon ve Eylem Platformu, ülke hükümetlerinin kadınların durumunu iyileştirecek somut adımlar atmasını olduğu kadar, kadın hareketinin bu adımları izlemesini de tüm boyutlarıyla gündeme getirdi. Eylem Platformu'nda yer alan on iki kritik alandan biri de Kadına Yönelik Şiddet. Bu konferans, bir taahhütler konferansı olduğu için, her ülkenin 2000 yılına dek kadınların durumlarını hangi alanlarda ve hangi ölçüde iyileştireceğini taahhüt etmesi gerekti. Türkiye'nin taahhütleri ise 2000 yılına dek kadın okur-yazarlığını %100'e çıkarmak, anne-çocuk ölümlerini %50 azaltmak, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne konulan çekinceleri kaldırmaktır. Türkiye Sözleşmeyi 1985 yılında imzaladı ve Sözleşme 1986 yılında yürürlüğe girdi. Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve Vatandaşlık Kanunundaki bazı hükümler nedeniyle Sözleşmenin 9.,15. ve 16. maddelerine çekince koyan Türkiye Eylül 1999'da çekinceleri kaldırdığını belirtti.

Pekin Eylem Planı her alanda uluslararası kuruluşlar, ülke hükümetleri, başta gönüllü kadın kuruluşları olmak üzere meslek örgütleri ve özel sektöre yönelik hedefler ve eylemler tanımlamıştır. Bu yazıda Eylem Platformu'nun bazı kritik alanlarında sivil toplum örgütleri için tanımlanmış olduğu eylemleri aktarmak istiyoruz.

Pekin Eylem Platformu, kadına yönelik şiddet konusunda hedef ve eylemlere geçmeden önce şiddetin içeriğine değinir. Buna göre: "dayak dahil aile içinde meydana gelen, fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı...evlilikte tecavüz, kadınların zararına olan kadın sünneti gibi geleneksel uygulamalar, tecavüz, cinsel taciz, işyerlerinde, okullarda, toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların zorla atılıp satılması, fahişeliğe zorlanması, devletin yürüttüğü ve göz yumduğu şiddet kadına yönelik şiddet tanımı içine girer". Platform metni, kadına yönelik şiddetle ilgili bilgide Nairobi Üçüncü Dünya Kadın konferansından bu yana bir gelişme kaydedildiği kabul ediyor ancak; sosyal ve ekonomik statünün düşük olmasının kadına yönelik şiddetin hem nedeni hem sonucu olabileceğini konunun erkeklerle karşılaştırıldığında, kadınların ikinci plana iten en önemli sosyal mekanizma olduğunu da söylüyor. Kadına yönelik şiddetin kadınla erkek arasında çağlar boyu sürmüş olan eşitsiz güç ilişkilerinin görünür yüzü olduğunu, şiddeti meşru gören geleneklerin kadına uygun görülen düşük statüyü sürekli hale getirebileceğini belirtiyor. Hükümetler, kadına yönelik şiddeti ele alırken, bütün politika ve programlara, cinsiyete dayalı bakış açısını yerleştirmek amacıyla etkin ve görünür bir politika izlemeye çağırılıyor. Bu bölümde, kadına yönelik şiddeti önlemek ve ortadan kaldırmak için bütünsel önlemler almak olarak tanımlanan hedefin altında hükümetler için önerilen bir dizi eylemin yanı sıra hükümetlerin, sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve yerel yönetimlerin dahil olduğu aktörler için gerçekleştirilmesi önerilen eylemlerden bazıları şunlar:

Şiddete maruz kalmış kadın ve kız çocuklarına mali yönden güçlü sığınma evleri, destek ve yardımın yanı sıra tıbbi, psikolojik ve diğer danışma hizmetleriyle, gerekli olduğunda ücretsiz veya maliyeti az hukuki yardım sağlamak ve uygun bir geçinme yolu bulmalarına yardımcı olmak,

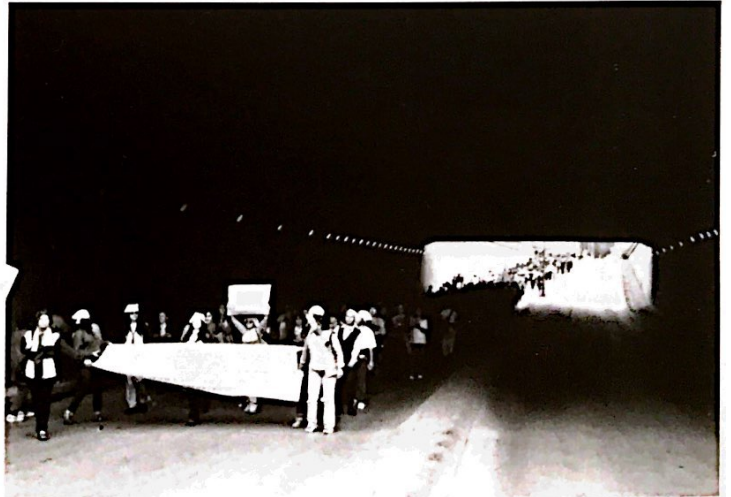
Suç teşkil eden ve kadının insan haklarının ihlali anlamına gelen şiddet hareketleri konusunda halkı eğitecek ve bilinçlendirecek programlar ve uygulamalar geliştirmek,

Kız ve erkek çocukları, kadınları ve erkekleri, ailedeki toplumdaki şiddetin, kişi ve toplum üzerindeki zararlı etkilerine duyarlı kılmak amacıyla eğitici ve öğretici programlar, bilgilendirme kampanyaları düzenlemek ve finanse etmek, onlara, şiddete başvurmadan iletişim kurmanın yollarını öğretmek, kendilerini ve başkalarını bu tür şiddetten koruyabilmeleri için kurbanların ve potansiyel kurbanların eğitilmesini sağlamak,

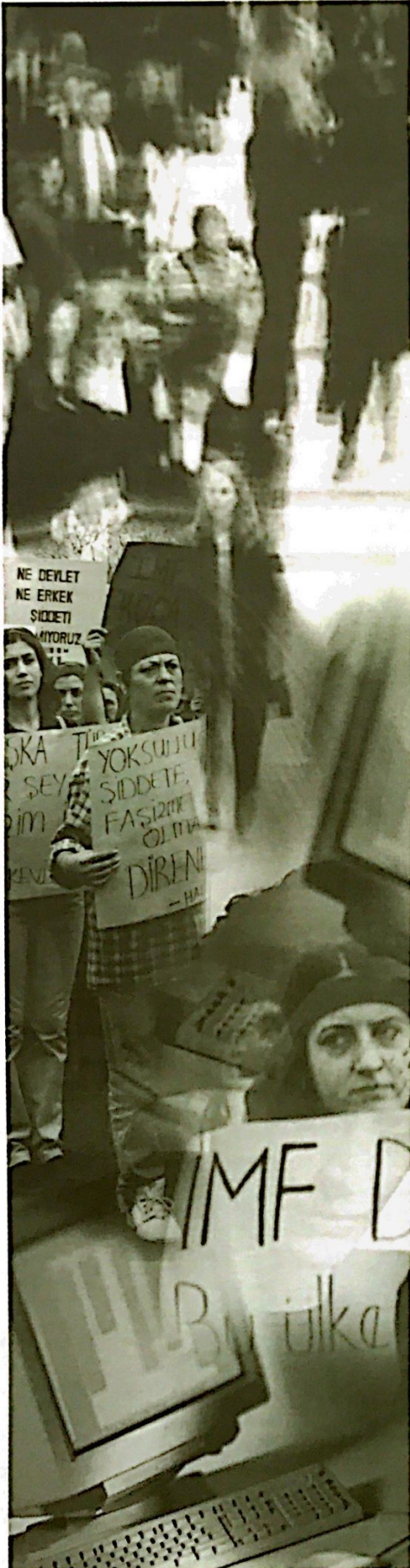
Medyanın, kadınla erkeğin klişeleşmiş olmayan görüntülerini yayma ve şiddeti körükleyecek medyatik sunuş biçimlerinden kaçınma sorumluluğuna ilişkin bilinci artırmak ve medyanın içeriğinden sorumlu olanları, mesleki yönetim kuralları ve koşulları oluşturmaya teşvik etmek, ayrıca, medyanın, kadına yönelik şiddetin nedenleri ve etkileri konusunda halkı bilgilendiren, eğitici ve kamuoyunda bir tartışma açmadaki rolüne ilişkin bilinci artırmaktır.

Pekin'den Sonra

Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'ndan sonra kadınlar lehine meydana gelen gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek amacıyla Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 5-9 Haziran 2000 tarihleri arasında özel bir oturum düzenledi. On bin kişinin katıldığı özel oturumda bir Siyasi Deklarasyon, bir de Sonuç Belgesi oluşturuldu. On maddeden oluşan Siyasi Deklarasyon'da ülkeler Pekin'de verdikleri taahhütleri teyit ettiler. Kadına yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğunu belirten belgede, şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik çok çeşitli önlemler alınmış ve alınmakta olmasına karşın kadınlar ve kız çocuklarının şiddete maruz kalmaya devam ettikleri belirtiliyor. Bu konuda temel eksiklikler olarak ise şiddet uygulayanlara yönelik rehabilitasyon programlarının yetersizliği ve şiddet konusunda veri yetersizliğine, yeni teknolojilerin kadın ve kız çocuklarının istismarını artırdığına değiniliyor. Sonuç Belgesi'nde yer alan Pekin Eylem Platformu'nda yer almayan konular ise şöyle sıralanabilir: erken ve zorla evlendirme, namus cinayetleri, başlık parası nedeniyle meydana gelen şiddet ve evlilik içi şiddetin kadına yönelik şiddet kapsamında yer alması ve bunları ortadan kaldıracak önlemler alınması. Son olarak bu konuların Türkiye'nin önerileri ile Sonuç Belgesi'ne girdiğini de hatırlatalım.

Fotoğraf: Gözde Baç, 2000

Kadınlar, Şiddet ve Sanal Dünya

“ Kadına yönelik şiddetin önlenmesi, yok edilmesi zincirinde sanal dünya giderek artan bir öneme sahip. Bilgiye zahmetsiz ulaşma ayrıcalığı tanıyan sanal ortam, aktarılmak istenilen bilginin süratle ve bire bir olarak çok sayıda kişiye aynı anda ulaşılmasını sağlaması, bu anlamda kendi içinde bir örgütlenme yaratması açısından özel bir konuma yerleşiyor. Bu çerçevede, örneğin kadınlara yönelik şiddeti hedef alan kampanyada olduğu gibi aralarında yüzlerce kilometre mesafe bulunan farklı kıtalardaki kadınlar, sanal ortamda bir çalışma grubu oluşturabiliyor, bu konudaki düşünce ve eylemliliklerini internet üzerinden birbirlerine aktarabiliyor. ”

Sonuçta, sanal dünyada, kadın ve şiddet konusunda gerek kendisini tanıtmayı, eylemlerini duyurmayı amaçlayan gerekse dolayimsız örgütlenme aracı olarak interneti kullanan yüzü aşkın kişi ve kuruluşa ait site yer alıyor. Bu sitelere, uluslararası kuruluşlar ve ülke özelindeki örgütlenmeleri içeren örneklerle daha yakından bakalım.

Öncelikle, uluslararası kuruluşlar açısından BM ve AB merkezli kadına yönelik şiddete ilişkin çalışmalarda, sanal ortamın örgütlenme amaçlı kullanımının örnekleriyle karşılaşırız.

UNIFEM: unifem.undp.org/campaign/violence

BM Kadınlar için Kalkınma Fonu'nun web sitesinde, kadınlara yönelik şiddete karşı çeşitli kıtalarda, bölgelerde düzenlenen küresel kampanyalarla ilgili bilgiler yer alıyor. Ayrıca, sitede kadına yönelik şiddeti sona erdirmeye amaçlı internet üzerinden oluşturulan çalışma grubu ve tartışmalar bulunuyor. Sitede şiddete, tacize maruz kalmış ya da tecavüze uğramış kadınlara yardım eden, onlara hukuki destek veren, bu sorunu inceleyen Malezya'dan Brezilya'ya, Güney Afrika'ya kadar çok çeşitli ülkelerden sivil toplum örgütlerinin ve uluslararası örgütlerin adresleri de var.

WAVE : www.wave-network.org

Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet konusunda çalışmalar yapan hükümetler dışı kadın örgütleri için Avrupa özelinde oluşturulan bir "network". Avusturya hükümetinin desteklediği bu projenin arkasındaki esas kurum, Avrupa Komisyonu. Yaklaşık 1000 kadar kadın örgütünü içinde barındırıyor. 1994 yılında kurulan WAVE, 1995 Pekin Konferansı ile faaliyete geçmesine karşın fon sorununu 1997'de çözebilmiş. Kadınları ve çocukları hedef alan şiddet eylemleri konusunda bilgi toplamak, kadın örgütleri arasında bilgi alışverişi sağlamak, bu konuda etkin politikalar üretilmesi yönünde çalışmalar yapmak gibi çok kapsamlı amaçları içeriyor.

Ülke özelinde, kadınlara yönelik şiddet konusunda ABD'de yapılan çalışmaların yer aldığı sitelerin fazlalığı dikkati çekiyor. 1994 yılında imzalanan kadına yönelik şiddete ilişkin sözleşmenin (VAWA) 1995 yılında yürürlüğe girmesiyle ABD'de bu tip çalışmalar hız kazanmış. Bu konuda, birçok ülkede yürütülen çalışmaları kapsayan onlarca site var. Biz burada ABD, Kanada ve Avustralya'dan örnekler vereceğiz, ancak diğer ülkeler ve örgütlere ulaşmak isteyenler UNIFEM ya da WAVE'in internet adreslerinden bu konudaki linklere bakabilir.

VAWO-The Violence Against Women Office : www.ojp.usdoj.gov/vawo

VAWA'nın yürürlüğe girmesiyle ABD Adalet Bakanlığı bünyesinde Kadına Yönelik Şiddet Bürosu oluşturuldu. Aile içi şiddetten tecavüzlere kadar birçok alandaki şiddet unsuruna karşı ulusal çapta yapılan çalışmalara önderlik ediyor.

NVAWPRC: www.violenceagainstwomen.org

ABD'de kadına yönelik şiddeti engelleme ve araştırma merkezi. Çeşitli üniversitelerce destekleniyor.

MINCAVA: www.mincava.umn.edu/vow • www.feminist.com/violence.htm

Şiddete ve Tacize karşı Minnesota Merkezi'nin sitesi, kadını hedef alan şiddet unsurunun araştırılmasına ilişkin oldukça iyi bir arşive ulaşmanızı sağlayan bu merkeze, Minnesota Üniversitesi ev sahipliği yapıyor.

ABD'de kadın ve şiddet konusundaki geniş kaynaklar sağlayan bir diğer site ise, Bunların dışında tacize, saldırıya, tecavüze uğrayan kadın ve çocuklara yönelik Survivor's

Page sitesi. Bu site, ABD'nin çeşitli eyaletlerindeki kurbanlarla dayanışmayı, bilgi alışverişini hedefliyor. www.stardate.bcca/survivors

INFOLANE: 1976'da kurulmuş bir ABD'li kuruluşun olan bu site 24 saat telefon hizmeti veriyor. Yardım konuları ise hukuki destek, gönüllü eğitimi ve destek grupları var.

Avustralya da, kadınlara uygulanan şiddete ilişkin oldukça kapsamlı siteleri olan bir diğer ülke.

Reclaim the Night: www.vicnet.net.au/vicnet/reclaim/rtnight.htm
Gecelere sahip çıkmak olarak bizde anlam kazanan bu sloganla Avustralya'da her yıl geleneksel olarak düzenlenen bir yürüyüşün tanıtımı. Kadınlara ve çocuklara yönelik tacizi protesto eden ve kadınlar arasında dayanışmayı amaçlayan bu kampanyanın sitesinde, şiddete karşı harekete geçen Avustralyalıların eylemleri, çalışmaları yer alıyor.

WRISC: www.wrisc.ballarat.net.au
Kadın Araştırma, Enformasyon ve Dayanışma Merkezi olan Wrisc, Avustralya'da kadını hedef alan şiddet eylemlerine ilişkin bilgiler veriyor, şiddete uğrayanlara yardım sunuyor.

Ülke özelinde 2 örnek de Kanada'dan.

SWC: www.swc-cfc.gc.ca/dec6/index.html
Kanada'da Kadının Statüsü şeklinde Türkçe'ye çevirebileceğimiz kadın örgütüne ait site. Sitede, kadını hedef alan şiddetle ilgili 6 Aralık milli gününde, geçen yıl neler yapıldığına dair bilgiler var. Bunlar arasında kadınlar için saygı duruşundan, istatistiki verilere, çeşitli bilgilere kadar oldukça kapsamlı bir eylem ve araştırma programı yer alıyor.

CWIA: www.herplace.org
Kanadalı Kadınların İnternet Birliği: Sanal ortamda kadınlara yer açmak, seslerini duyurmak amacıyla kurulan bu site aracılığıyla birçok linke ulaşılabilir, Kanadalı kadınların sosyal durumu, örgütlenmesine dair bilgiler sağlanabilir.

Kadını hedef alan şiddetin faili olan erkekler arasında da şiddete karşı çıkan, bunun için düzenlenen kampanyalara katılan erkekler yok değil. Sanal ortamda kadına yönelik şiddeti ele alan siteler arasında, şiddete hayır diyerek dayanışmada bulunan erkeklerin eylemlerinin duyurulduğu, bu konudaki çalışmaları içeren siteler de hayli dikkat çekiyor:

Men Stopping Violence : www.menstoppingviolence.org
ABD merkezli, şiddete hayır diyen erkekler topluluğu. Sınıfsal, ırksal, cinsiyete dayalı her türlü baskı biçiminin birbiriyle bağlantılı olduğu görüşünden yola çıkarak 1980 yılında Atlanta'da 2 terapist erkek tarafından kurulmuş. Kadını hedef alan erkeklerin şiddetini sona erdirmeyi amaçlayan bir sosyal değişim örgütü olarak kendilerini tanımlıyorlar.

The Men's Resource Center of Western Massachusetts (MRC) : www.mrcwma.com
Bu konuda ABD'de oluşturulan bir araştırma grubu, 1982'de kurulmuş.

The White Ribbon Campaign : www.whiteribbon.ca
Kadına yönelik erkek şiddetine karşı çıkan erkekler hareketine giren Beyaz Kurdele Kampanyası, Kanada'da 1997 ve 1998 yılları arasında yürütülen bir kampanya. Çeşitli meslek gruplarını içeren bu kampanyada beyaz kurdele takılıyor.

Peki ya Türkiye?..

Türkiye, diğer ülkelere oranla sanal ortamla daha geç tanışan, bu alanın sunduğu olanaklardan yeni yeni yararlanmaya başlayan bir ülke. Kadınlara yönelik şiddet konusunda yapılan çalışmaların ne kadarının sanal ortama taşındığı konusunda ise, uluslararası arama motorlarına ve/ya yabancı web sitelerin linklerine girmiş 2 siteyi ele alacağız: Kadın2000 ve Bilgi Başvuru Bankası.

Kadın2000 : www.kadin2000.gen.tr
Kadının İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi adlı sitede, AB'nin katkılarıyla Ankara Enstitüsü Vakfı tarafından Kadın2000 Kadının İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi'nin yaşama geçtiği aktarılıyor. Amaçlarının, bilgi/belge

sağlama hizmetini mümkün olduğunca yaygınlaştırma, birey olarak ve/ya örgütleri aracılığıyla gerek Türkiye'de, gerek başka ülkelerde yaşanan gelişmeler konusunda bilgilendirme sağlamak olduğu belirtiliyor.

Bilgi Başvuru Bankası: www.kssgm.gov.tr
Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü bünyesinde kadınlara karşı her türlü şiddet, girişimcilik ve el emeğinin değerlendirilmesi konusunda danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunmak üzere kurulmuş. Burada, şiddete maruz kalan kadınlara yönelik olarak, hukuki ve psikolojik danışmanlık hizmeti ve destek veriliyor. Bu sayfadan kadına yönelik şiddet konusunda hizmet sunan birimlerin adreslerine de ulaşabilirsiniz.

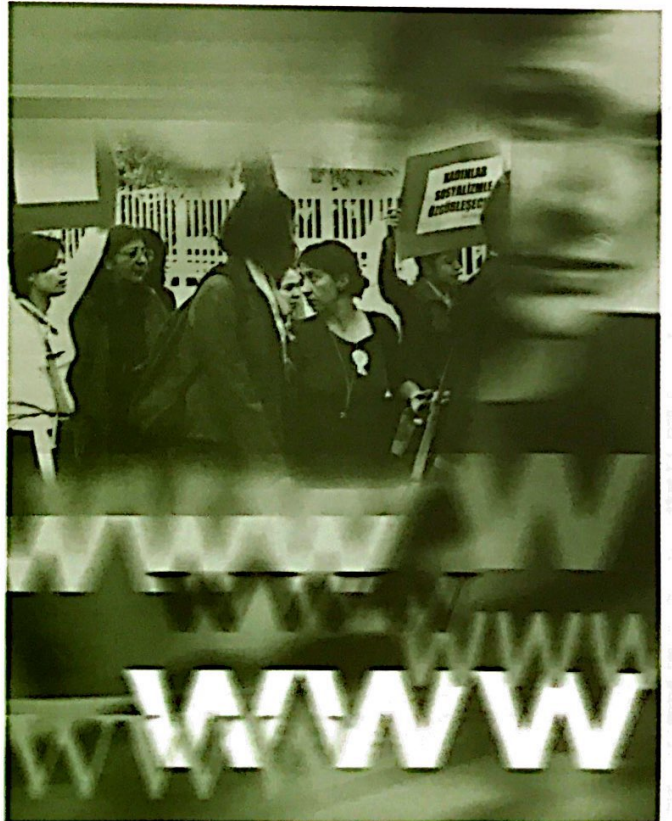
- Dünyanın çeşitli ülkelerinde sığınmaevi bulunan 30 kuruluşun ve şiddete uğrayan kadınlara çeşitli destekler sunan pek çok kuruluşun sayfalarına "in.dir.yahoo.com" adresine girerek ve "Society and Culture / Crime / Types of Crime / Domestic Violence / Organisations" seçmelerini yaparak ulaşabilirsiniz.

- Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey'in İnsan Hakları Komisyonu tarafından 10 Mart 1999'da yayımlanan "Kadına Yönelik Şiddet/Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet" özel raporunun İngilizcesine "www.hri.ca/fortherecord1999/documentation/commission" adresinden ulaşabilirsiniz.

- "Men Can Stop Rape" (Erkekler Tecavüzü Durdurabilir) erkekler tarafından kurulmuş bir kuruluş. Adresi "www.mencanstoprape.org"

- Özürlü kadınların Pekin ve Pekin+5 sürecindeki çalışmalarına ilişkin ve özürlü kadınlara/kadına yönelik şiddetle ilgili pek çok bilgiye "www.dpi.org" adresinden ulaşabilirsiniz.

- 2000 Dünya Kadın Yürüyüşü'ne ilişkin bilgilere "www.ffq.qc.ca/marche2000" adresinden ulaşmanız mümkün.

Şiddetli Kitaplar

"Bağır Herkes Duysun"

Kadın Çevresi Yayınları, 1988. 17 Mayıs 1988'deki ilk kadın sokak gösterisinin ardından hem bu eylemi düzenleyenlerin hem de aile içi şiddete maruz kalan kadınların deneyimleriyle şiddetin yaygın ve meşru olduğu saptaması yapılıyor. Kadın hareketinin ilk yerli ürünlerinden bir kitap.

E. Doni, C. Valentini "Etnik Tecavüz: Bosnalı Kadınların Dramı"

Real Yayınları, 1994, çev: S. Tutan (Araştırma). İki İtalyan kadın gazeteci tarafından Bosna'da etnik temizliğin bir parçası olarak tecavüze maruz kalan kadınların tanıklıkları ve bölgede çalışan Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Af Örgütü, Human Rights Watch gibi birçok uluslararası kuruluşun raporlarından hazırlanmış bir kitap.

Aysel Yıldırım, "Sıradan Şiddet"

Boyut kitapları, 1988, (Araştırma). Bir master çalışmasının gözden geçirilmiş baskısı olan bu kitap, yazıldığı dönemdeki tüm kadın sığınmaevlerinde kalan kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen veri ve gözlemler üzerine kurulmuş.

Gay Search, "Son Tabu:Çocuklara Karşı Cinsel Suçlar"

Sarmal Yayınları, 1993, (Araştırma). Kitapta, İngiltere'de çocuklara yönelik tacizle ilgili vaka çalışması. Vakaların yanı sıra toplumun tepkisi, yardım yolları ve önlemler üzerinde duruluyor.

Diana Scully, "Tecavüz: Cinsel Şiddeti Anlamak"

Metis Yayınları, 1994, çev: Ş. Tekel, L. Aytek (Araştırma). Scully'nin tecavüz suçundan tutuklu bulunan mahkûmlar üzerine yaptığı bu araştırma, cinsel şiddetin kökeninde ataerkilliğin yattığını ortaya koyuyor. Oysa önyargılar kadınların en çok korktuğu bu saldırıların onların sorunu olduğu yönünde.

Aysel Özdemir, "Cahide"

Kuraldışı Yayınları, 1998, (Roman). Kitap ensest kurbanı bir kız çocuğunun, çocukluk ve yetişkinlik dönemini anlatıyor.

Kate Millet, "Sokak Kadınları"

Payel Yayınları, 1996, çev: S. Selvi (Araştırma). Feminist yazının öncülerinden Millett bu çalışmada, hayatlarını cinsel ilişkiler yoluyla kazanan kadınlarla yapılan görüşmelere yer veriliyor. Millett bu görüşmelerden bir de belgesel film yapmış. Fahişliğin kadın gündeminin bir konusu olmasında katkısı olan bu çalışmayla sokak kadınlarının da katıldığı birçok toplantı yapılmış.

"Töre Cinayetleri"

KSSGM Yayınları, 1999, (Panel bildirileri). Eylül 1999 ve Şubat 1999'da düzenlenen iki panelde sunulan bildirilerin toplandığı kitapta hukuksal ve sosyolojik açıdan töre ve namus cinayetleri işleniyor. Kitap bu konuda yapılan ilk çalışmalardan biri.

"Medya, Şiddet ve Kadın"

KSSGM Yayınları, 1993, (Araştırma). 1998 yılında Türk basınında kadını konu alan şiddet haberlerini incelemeyi amaçlayan araştırma ve kadına yönelik şiddet olaylarının haberlerinden yararlanarak, hangi kadınların ne tür şiddet olaylarına maruz kaldıkları ve kadınlara yönelik şiddet olaylarına ilişkin haberlerin nasıl verildiği ortaya konmaya çalışılmıştır.

B. Kavemann, I. Lohstörer,**"Kız Çocuklarının Aile İçinde Yaşadıkları Cinsel Şiddet"**

Kırkikinci Yayınları, 1998, çev: Sibel (Araştırma). Almanya'da Gençlik Bülteni için yapılan görüşmelerden kız çocuklarının aile içinde ve en yakın tanıklarından gördükleri şiddetin tanıklıklarına yer veriyor.

T. İçli, A. Ögün, N. Özcan,**"Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu"**

KSSGM Yayınları, 1995, (Araştırma). Aile içi şiddete maruz kalan kadınların aile içi ilişkilerini inceleyerek kadın suçluluğunu bu çerçevede içinde değerlendirmeyi amaçlayan araştırma Ankara, İstanbul ve İzmir'de evli ve cezaevlerinde tutuklu kadınlar üzerine yürütülmüş bir araştırma.

Mehmet Faraç, "Töre Kışkacında Kadın"

Çağdaş Yayınları, 1997, (Araştırma). Şanlıurfa yöresinde namus temizleme gerekçesiyle aileleri veya akrabaları tarafından öldürülen genç kadınların öyküsünü anlatan Faraç uzmanların görüşlerine ve yöre hakkındaki yayınlanmış raporlara ve tarihi belgelere de yer veriyor.

Alberto Godenzi, "Cinsel Şiddet"

Ayrıntı Yayınları, 1992 çev: S. Kurucan-Coşar, Y. Coşar, (Araştırma). Cinsel şiddetin nedenleri uygulayan veya maruz kalanların kişilikleriyle ancak sınırlı bir biçimde açıklanabilir. Şiddetin kaynağı cezaevinde şiddet suçundan bulunan erkekler veya erkeklerin cinsel şiddet nesnesi olarak seçtikleri kadınlarla açıklanamaz. Bunlar sadece sorunun küçük bir bölümüdür. Araştırmadan sıradan bir olay olarak cinsel şiddeti erkeklerin nasıl uyguladığı kadar şiddete maruz kalanların şikayet etmemeleri de irdelenmektedir.

"Geleceğim Elimde"

Mor Çatı Yayınları, 1998, (Araştırma). Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'ndan danışma ve sığınma hizmeti alan kadınlarla ilgili sayısal verilerin analiz ve değerlendirmelerinin yanında kadına yönelik şiddet konusunu ele alan uzmanların makalelerine de yer veriliyor.

"Evdeki Terör"

Mor Çatı Yayınları, 1996 (Araştırma). Kitapta kadına yönelik şiddet tüm biçimleriyle irdelenirken sosyolojik, psikolojik ve hukuksal boyutlarına ilişkin makalelere yer veriliyor. Son bölümde ise kadına yönelik şiddetle mücadelenin ilk kurumsal örneklerinden biri olan Mor Çatı'nın kuruluşu ve deneyimleri aktarılıyor. Tüm kitap boyunca Mor Çatı'ya başvuran kadınların tanıklıklarından yola çıkılmış.

Susan Brownmiller, "Cinsel Zorbalık"

Cep Kitapları, 1984, çev: S. Öncü. Savaş iç savaş, gözetim, sorgu, etnik nedenler, iktidar çatışmaları gibi çeşitli koşullar altında gerçekleşen kadınlara yönelik cinsel saldırıları çeşitli boyutlarıyla inceleyen ve feminist yazının klasiklerinden biri olan bir araştırma.

"Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet"

AAK Yayınları, 1998. Aile içinde yaşanan şiddetin nedenlerinin kuramsal bölümde çeşitli bakış açılarıyla incelendiği bu çalışmada altı bölge ve on altı ilde yapılan kadın, erkek ve çocuk anket çalışmasının sonuçlarına dayanarak şiddetin nedenleri ve belirleyicileri ortaya konmaya çalışılıyor.

Aliye Mavili-Aktaş, "Aile İçi Şiddet ve Önleme Yolları"

1997. Şiddete maruz kalanların yararlanabileceği danışma

Sudan'da Kadınların "Onursuzluk" Direnişi

Sudan'da kadınlar, eylül ayında "onurlarının" korunması için kendilerini iş yaşamından uzaklaştıran, hayattan dışlayan bir valilik kararıyla karşılaşınca bu onurlandırmaya karşı direnişe geçtiler. Başkent Hartum'da Vali Meczub Halife, 3 Eylül'de bir kararname çıkararak, şeriat kuralları gereğince "kadınları onurlandırmak, geleneksel değerlere uygun bir statüye getirmek, mağrur durumlarını yükseltmek" için otel, restoran, benzin istasyonu gibi kamu hizmet sektöründe kadınların çalışmasını yasakladı. 25 şehrin yalnızca birinde, üstelik başkentte çıkarılan bu valilik kararı, polis zoruyla hayata geçirilmeye kalkıldı. Ülkedeki kadın ve insan hakları örgütlerinin güçlü protestosu ile olayın uluslararası arenaya sıçramasının ardından, Sudan Anayasa Mahkemesi'nin geçici kararıyla kadınların kamu hizmet sektöründe çalışma yasağı kaldırıldı ve nihai karar verilmeye kadar işlerine dönmelerine izin verdi. Geçici kararla yetinmeyen kadınlar protesto için başkent Hartum'da sokağa çıktılar. Valilik karamamesine karşı olduklarını belirten bir dilekçeyi hükümete sunmak isterken göz yaşartıcı gazlar ve coplarla karşılandılar. Eylemlerde onlarca kadın gözaltına alındı, bazıları yaralandı ama direnişleri hala sürüyor.

Şiddet ve Bangladeş Örneği

BM Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından yayınlanan "Dünya Nüfusunun Durumu" başlıklı rapor, dünyada en çok şiddete maruz kalan kadınların siyasi alanda kadın liderlerin öne çıktığı Bangladeş'te yaşadığını rakamlarla saptadı. Rapora göre, hem iktidarda hem de muhalefette kadınların hatırı sayılır bir yeri olduğu, Bangladeş'te, tüm kadınların yüzde 47'si eş ya da sevgililerinin uyguladığı şiddete maruz kalıyor. Kadınlara yönelik şiddet eylemleri arasında önemli bir oranı tecavüz suçu oluştururken, 11-20 yaş arasındaki kadınlara yapılan saldırılarda çoğunlukla asit kullanılması ve yaralanmaların asit yanığından kaynaklanması dikkat çekiyor. Bangladeş'te ayrıca tüm cinayet vakalarının yarısında kurbanının kadın olduğu, cinayet nedeni olarak "namus" faktörünün öne çıktığı kaydediliyor. Kadınlara uygulanan şiddetin en yoğun olduğu ülke olan Bangladeş'i Hindistan izliyor. Toplam kadın nüfusuna göre Hindistan'da kadınların yüzde 40'ı, Kanada'da yüzde 29'u, ABD'de yüzde 22'si, Güney Afrika'da yüzde 20'si şiddete maruz kalıyor.

4 Milyon Satılık Kadın

BM'nin 2000 yılında dünya nüfusunun durumu hakkındaki raporu, dünyada 4 milyon kadının "satıldığını ya da alındığını" ortaya koydu. Rapora göre, "uluslararası kadın ticareti"ni meslek edinen kişiler ya da kuruluşlar, daha çok yoksul kesimleri hedef kitle olarak seçiyor ve oldukça sistemli bir yol izliyorlar. Örneğin, kuraklığın etkili olduğu bölgeler tespit ediliyor, hasat zamanı bu bölgelere gidilerek yoksulluğun kıldığı aileler "kızlarını satmaları" için ikna edilmeye çalışılıyor ya da doğrudan kadınlara iş teklif ediliyor. UNICEF'in verilerine göre, yılda 10 bin kadın iş bulma amacıyla komşu ülkelerden Tayland'a geliyor, sonunda fahişelik yapıyorlar. Genellikle Asya ülkelerini merkez alan "uluslararası kadın ticareti", sosyalist sistemin çöküşünün ardından ekonomik darboğaza giren Doğu Avrupa ülkelerinde de giderek yaygınlaştı.

hizmetleri ve uzman müdahaleleri etik ilkeler ve uygulama önerilerinin yer aldığı bir sosyal hizmet çalışması araştırması.

Seçil Bükler, Ayşe Kıran-Eziler,

"Reklamlarda Kadına Yönelik Şiddet" Alan Yayınları, 2000. Reklamın amaç ve işlevleri ile toplum ve insan arasındaki ilişkiler, çoğunlukla genel düzlemde tespit ediliyor. Bu kitabın yazarları, genel yorumları kendilerine saklı tutarak 1997-1998 yılları arasından on altı reklamı seçip, iki bölümde inceliyor. Bu inceleme, belli bir ön tespit temelinde gerçekleştiriliyor. Reklamlarda kadına yönelik bir şiddet gizli. Yazarlar, reklam olgusunu bir yapı olarak ele alınıp özümleyen göstergebilimsel bir analiz gerçekleştiriliyor. Bu analiz, reklam dünyasının sandığı ve görüldüğü kadar masum olmadığını gösteriyor.

P. İkkaracan, L. Gülçür, C. Arın, "Sıcak Yuva Masalı"

Metis Yayınları, 1996 (Araştırma). Kadının İnsan Hakları Projesi kurucuları olan İkkaracan ve Gülçür tarafından Ankara ve Almanya'da gerçekleştirilen iki araştırmanın sonuçlarının ve şiddetle ilgili uluslararası, hukuksal ve diğer teorik yaklaşımların değerlendirildiği bir kitap. Aynı zamanda çocuklara yönelik şiddet üzerine de bir makale içeriyor.

"Şiddete Karşı Somut Bir Adım:

Ankara Gecekondularında Kadınlarla Ortak Bir Çalışma"

Ankara: Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları, 1995 (Araştırma). Şiddete Uğrayan Kadınlara Yasal Haklar, Fırsatlar ve Bunları Kullanma Amaçlı Bilgilendirme Eğitimi Projesi kapsamında yapılan bu projede 1991 yılından bu yana Kadın Dayanışma Vakfına başvuran ve %85'i beş yıldan fazla bir süredir şiddete maruz kalan kadınlar bu çalışmada teşvik edici olmuş. Ankara'da özellikle gecekonduarda yaşayan alt sosyo-ekonomik düzeyden ev kadınlarını hedef alan çalışmada yapılan ev ziyaretlerinde şiddet konusunda kadınların bilgilencmeleri ve destek alacakları kuruluşları tanımlama hedeflenmiştir. Kitapta projenin çeşitli bakış açılarından çeşitli uzmanlar tarafından bir değerlendirilmesine yer veriliyor.

"Ankara Gecekondularında Yaşayan ve Şiddete Karşı Eğitim Alan Kadınların Eşlerarası Şiddet Açısından Konumları"

Ankara: Kadın Dayanışma Vakfı Yayınları, 1996 (Araştırma). Şiddete Uğrayan Kadınlara Yasal Haklar, Fırsatlar ve Bunları Kullanma Amaçlı Bilgilendirme Eğitimi Projesi kapsamında 45 gecekondu mahallesinde 796 kadına ulaşılmış. Araştırma sonuçlarına göre katılan kadınların %82'si 16-45 yaşları arasında. %70'i ise on yıl veya daha uzun süredir evli. %90'ının kendisine ait bir geliri yok. Araştırmaya katılan kadınların yarısından fazlası kocası tarafından dövüldüğünü belirtiyor. Yaklaşık yansı ise kocası tarafından küçük görüldüğünü ev işlerini vaktinde yapmadığını kocasının sinirlendiğini ve başkalarının önünde kendisine hakaret ettiğini söylüyor. Bu kitapta ulaşılan kadınların şiddetin her türünü yoğun biçimde yaşadıkları görülmüyor.

"Televizyon Kadın ve Şiddet"

Dünya Kitle İletişim Vakfı, 2000. Prof. Dr. Oğuz Onaran'ın koordinatörlüğünde on iki akademisyenin 1998 yılından bu yana televizyon anlatılarında kadın temsiliyi tartıştıkları çalışmaları yer veriliyor. İncelenen TV programları arasında dizi filmler, reality şov, güldürü programları, talk şovlar ve Yeşilçam filmleri yer alıyor.

25 Kasım

Kadınlara Yönelik Şiddeti Kınama Günü

25 Kasım 1960 tarihinde Dominik Cumhuriyetinde, Trujilo diktatörlüğü döneminde, Sosyal Değişim Hareketinden bugün "Mirabel Kızkardeşler" olarak andığımız üç kadın arabalarından indirilip tecavüz edilerek vahşice öldürüldüler.

Latin Amerikalı ve Karayipli kadın hareketi temsilcileri bu tarihin uzun yıllar

"Kadınlara Karşı Şiddetle Mücadele Günü"

olarak kabul edilmesine öncülük ettiler.

Artık aynı tarihte bütün dünyada kadınlar kadına karşı şiddeti çeşitli etkinliklerle her yönüyle gündeme getiriyorlar.

Kadına yönelik şiddet konusu kadın hareketinin en temel sorun alanlarından birini oluşturuyor.

Dünyanın her yerinde kadınlar, evlerinde, sokaklarda ve işyerlerinde sarkıntılık, cinsel taciz,

istismar, ensest ve tecavüze maruz kalıyorlar. 1960'lı yıllarda sesini duyuran yeni feminist akım, özel olanın politik olduğunu dile getirerek aile içinde yaşanan şiddetin boyutlarını göz önüne serdi.

Bu akım 1980'lerden sonra yeniden ivme kazanan Türkiye kadın hareketine de yansdı. Kadın çevrelerinin ilk sokak eylemi olan Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü ile ülkede yaygın olarak yaşanan ve neredeyse meşru görülen aile içi şiddeti tartışmaya açtı.

